

Załącznik do Uchwały Nr XXVI/132/2009
Rady Gminy w Wadowicach Górnych
z dnia 4 lutego 2009r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY WADOWICE GÓRNE
na lata 2008 - 2015**

Wadowice Górne styczeń 2009r.

SPIS TREŚCI:

WSTĘP

1. CELE I PROCES TWORZENIA STRATEGII.

1. 1. Przesłanki i podstawy prawne opracowania GSRPS

1. 2. Ramy czasowe strategii i podstawowe etapy budowania GSRPS

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY WADOWICE GÓRNE

2. 1. Podstawowe informacje o gminie

2.1. 1. Położenie geograficzne i powierzchnia

2.1. 2. Ludność gminy

- a) gęstość zaludnienia
- b) struktura wiekowa
- c) liczba rodzin
- d) przyrost naturalny
- e) migracja
- f) poziom wykształcenia
- g) infrastruktura techniczna;
 - zaopatrzenie w wodę,
 - kanalizacja,
 - gazyfikacja
 - dostawa energii
 - telefonizacja,

2. 2. Strategiczne kierunki rozwoju gminy

2.2.1. Strategia społeczno – gospodarczego rozwoju gminy Wadowice Górne

2.2.2. Zadania samorządu gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

2.2.3. Narodowa Strategia Integracji Społecznej

2.2.4. Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015

2.2.5. Wskazówki ze Strategii oraz Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Kieleckiego

2. 3. System pomocy społecznej w gminie

2.3.1. Instytucje zajmujące się pomocą społeczną

2.3.2. Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną w gminie

2. 4. Źródła podstawowych problemów społecznych i ich identyfikacja

2.4.1. Analiza obszarów polityki społecznej

- a) kwestia mieszkaniowa
- b) oświata i kultura
- c) system opieki zdrowotnej
- d) rynek pracy i zatrudnienie
- e) komunikacja
- f) bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne

2.4.2. Katalog zidentyfikowanych problemów społecznych w gminie Wadowice Górne podczas warsztatów

2.4.3. Dominujące problemy społeczne w gminie

2. 5. Kapitał społeczny

- 2.5.1. Instytucje
- 2.5.2. Źródła finansowania
- 2.5.3. Analiza SWOT

3. KIERUNKI ROZWOJU GMINY

3.1. Wizja rozwoju społecznego gminy Wadowice Górne

3.2. Cele główne i szczegółowe

- 3.2.1. Działania na rzecz dzieci i młodzieży
- 3.2.2. Działania na rzecz rodziny
- 3.2.3. Działania na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych
- 3.2.4. Działania na rzecz społeczności lokalnej
- 3.2.5. Kierunki działań odnoszące się do celów szczegółowych

3.3. Hierarchia celów rozwoju

4. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

- 4.1. System zarządzania realizacją strategii
- 4.2. Odpowiedzialność za koordynację i realizację strategii
- 4.3. Monitorowanie i ocena Strategii.
- 4.4. Zdefiniowanie sposobu monitorowania i wdrażania strategii
- 4.5. Etapy wdrażania strategii.

WSTĘP

Wstąpienie Polski w struktury Unii Europejskiej spowodowało, że przed władzami samorządowymi postawiono nowe zadania wynikające z prowadzenia polityki regionalnej. Polityka wewnętrzna każdego państwa to zbiór określonych polityk szczegółowych, z których oprócz polityki gospodarczej najistotniejsza wydaje się być polityka społeczna. Polityka społeczna to działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych, której celem jest poprawa warunków materialnych i bytowych ludności.

Nowe regulacje prawne w zakresie pomocy społecznej, przypisanie zadań z zakresu pomocy społecznej samorządowi terytorialnemu spowodowało znaczne przeniesienie organizacji świadczeń pomocy społecznej z państwa na organy samorządowe. W wyniku tego na poziomie gminy możliwe jest pełniejsze rozpoznanie potrzeb każdego środowiska i udzielenie kompleksowej pomocy rodzinie. Coraz częściej pojawia się brak umiejętności radzenia sobie z pojawiającymi się problemami, szczególnie w rodzinach ludzi młodych zakładających rodziny. Społecznym skutkiem występowania zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny są duże problemy dzieci w nauce i słaby start edukacyjny.

W związku z pogłębiającym się zubożeniem społeczeństwa poszerza się krąg rodzin żyjących na granicy ubóstwa. Dlatego też ważne jest rozwijanie wiedzy i umiejętności, odwoływanie się do miejscowych zasobów i sił, odkrywanie pozytywnych czynników środowiska, aktywne łączenie osób i grup we wspólnym działaniu na rzecz realizacji określonych potrzeb lokalnych.

Opracowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony władz lokalnych i instytucji pomocy społecznej dla poprawy jakości życia.

Celem strategii jest określenie celów w zakresie polityki społecznej w gminie Wadowice Górne a także ustalenie jakie są priorytety w tym zakresie. Można to zrealizować poprzez przeprowadzenie diagnozy i analizy problemów społecznych występujących na terenie gminy w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Gminy, Powiatowego Urzędu Pracy oraz instytucji i organizacji współpracujących z GOPS. Strategia ma określać także kierunki strategicznych działań odniesionych do rzeczywistych problemów społeczności lokalnej, wskazanie skutecznych kierunków działań dla ich rozwiązywania, a także ustalenie współpracy instytucjonalnej dla poszczególnych problemów społecznych.

Kolejnym etapem jest stworzenie optymalnego programu działania. Pomoc ma opierać się nie tylko na wsparciu materialnym, ale i pomocy psychologicznej, ścisłej współpracy instytucji i organizacji społecznych.

Opracowując lokalną strategię rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe unijne, krajowe, wojewódzkie i lokalne, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz środowisk lokalnych i społeczności lokalnej.

Strategia jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców gminy. Nie jest to jednak dokument sztywny. Wyznacza on kierunki i ramy dla planowanych zmian. W miarę zmieniającej się sytuacji społecznej strategia może być uzupełniana o nowe działania i cele. W trakcie realizacji będzie ona poddawana stałej kontroli, czy przyjęte cele i zadania są nadal aktualne oraz czy nie zmieniły swojej hierarchii.

Opracowana strategia jest podstawą do nawiązania oraz rozwoju współpracy Gminy z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, związkami wyznaniowymi, osobami fizycznymi i prawnymi. Współpraca będzie miała na celu rozwiązywanie wspólnych problemów społecznych i prowadzenia racjonalnej polityki społecznej w Gminie. Strategia będzie również podstawą do ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe na realizację zawartych w niej zadań.

1 CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII

1.2. PRZESŁANKI I PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA GSRPS

Podstawą prawną do opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest art. 17 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r (Dz. U. z 2004r Nr 64 póź. 593 z późn. zm.). Zgodnie z tą Ustawą do zadań własnych o charakterze obowiązkowym gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Ustawa o pomocy społecznej szczegółowo określa:

- zadania w zakresie pomocy społecznej
- rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania
- organizację pomocy społecznej
- zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej

Ustawa określa również kiedy osobom i rodzinom udziela się pomocy społecznej.

Innym ważnym czynnikiem jest fakt integracji z Unią Europejską, gdzie działalność planistyczna tego typu ma podstawowe znaczenie w procesie decyzyjnym.

Przygotowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wadowice Górne na lata 2008 – 2015 powiązana jest z następującymi dokumentami:

- Narodowa Strategia Integracji Społecznej
- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 - 2015
- Strategia oraz Zmodyfikowany Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Mieleckiego
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Mieleckim na lata 2007 – 2013
- Strategia Rozwoju Gminy Wadowice Górne.
- Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na lata 2006 – 2007.

1. 2. RAMY CZASOWE I PODSTAWOWE ETAPY BUDOWANIA STRATEGII

Realizacja celów postawionych przed pomocą społeczną, a także konieczność wprowadzenia niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy. W związku z powyższym do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powołano zespół składający się z aktywu gminy, liderów, młodzieży, pracowników oświaty, kultury, służby zdrowia, przedstawicieli Ochotniczych Straż Pożarnych, zakładów pracy i pracowników Urzędu Gminy i Ośrodka Pomocy Społecznej.

Prace nad aktualizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wadowice Górne na lata 2007 – 2013 przyjętej Uchwałą Nr IX/39/2007 Rady Gminy w Wadowicach Górnych dnia 24 maja 2007r. trwały od września do grudnia 2008r.

Nad aktualizacją strategii czuwał Zespół do spraw aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powołany Zarządzeniem Nr 118/08 Wójta Gminy Wadowice Górne z dnia 19 marca 2008r.

(skład zespołu w załączniku nr 1)

Poszczególne etapy planowania przeprowadzone zostały na warsztatach, które odbyły się w dniach 16 i 24 września oraz 10 i 30 października 2008r.

(listy obecności na warsztatach w załączniku nr 2)

Podczas kilkunastu godzin warsztatowych przeprowadzono diagnozę obszaru objętego strategią, przeprowadzono analizę SWOT oraz analizę potrzeb społeczności w kontekście możliwości realizowania działań w latach następnych m.in. Programu Integracji Społecznej w ramach Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich.

Po dogłębnej analizie i dyskusjach wyłoniono główne problemy Gminy Wadowice Górne oraz cele rozwoju. Wspólnie wypracowane i uświadomione problemy zostały przełożone na wizję gminy, jej cele główne, szczegółowe oraz kierunki działania.

W oparciu o diagnozę dokonaną zespołowo, została opracowana strategia rozwiązywania problemów społecznych na najbliższe lata, która jest rozwinięciem działań w sferze pomocy i polityki społecznej w gminie Wadowice Górne. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ukierunkowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, kultura, służba zdrowia, zakłady pracy i policja.

Strategia składa się z czterech podstawowych części. W ramach pierwszej części został sformułowany cel i proces tworzenia strategii. W części drugiej dokonaliśmy ogólnej charakterystyki gminy Wadowice Górne (powierzchnia i położenie gminy, ludność,

infrastruktura), opisane zostały strategiczne kierunki rozwoju gminy, system pomocy społecznej, źródła podstawowych problemów społecznych i kapitał społeczny.

W części trzeciej skupiliśmy się na kierunkach rozwoju gminy. Sformułowana została wizja rozwoju społecznego gminy. W czwartej części opisany został sposób zarządzania realizacją strategii.

W przygotowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wybraliśmy cztery obszary problemowe:

- seniorzy i osoby niepełnosprawne,
- rodziny i wykluczenie społeczne,
- dzieci i młodzież,
- społeczność lokalna,

Jako element żywy Strategia będzie podlegać ciągłym zmianom, będą pojawiać się nowe cele, a część z przedstawionych w dokumencie straci swoją aktualność.

Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej. Strategia jest ciągle „otwarta” na społeczną dyskusję oraz wszelkie konstruktywne uwagi i wnioski.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych służyć będzie jako podstawa określająca kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej na terenie Gminy Wadowice Górne w latach 2008 – 2015.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

2.1.1. Położenie geograficzne i powierzchnia

Gmina Wadowice Górne położona jest w województwie podkarpackim, w zachodniej części powiatu mieleckiego, od strony północnej przepływa rzeka Breń, Gmina leży około 40 km na północny-wschód od Tarnowa, oraz ok. 10 km od Mielca. Do roku 1998 wchodziła w skład województwa tarnowskiego. Gmina Wadowice Górne sąsiaduje od wschodu z gminą Mielec i powiatem mieleckim, od południa z gminą Radomyśl Wielki, od północy z gminą Czernin a od zachodu z gminami Radgoszcz i Szczucin z województwa małopolskiego. Zajmuje obszar o powierzchni 87 km²., obejmuje 13 wsi. . Największe miejscowości w gminie od względem liczby mieszkańców to sołectwa: Wadowice Górne, Jamy, Wadowice Dolne, Wola Wadowska i Wampierzów a najmniejsze do Grzybów i Kosówka.

Na tle regionu podkarpackiego należy do gmin mniejszych, natomiast w skali kraju do gmin średniej wielkości. Gmina posiada 53,894 km dróg powiatowych Wadowice Górne są gmina typowo rolniczą, na powierzchni 7.120 ha. użytków rolnych produkcję rolną prowadzi 1.199 indywidualnych gospodarstw rolnych, średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 5,9 ha. przy średnie krajowej 7 ha. Gospodarstwa są wielokierunkowe prowadzące produkcje roślinną i zwierzęcą, w produkcji zwierzęcej nastawione na chów trzody chlewnej w związku z możliwością zbytu w miejscowym zakładzie mięsny. We własnych gospodarstwach rolnych pracuje ponad 3.800 osób z tego 75% stanowią osoby pracujące wyłącznie w gospodarstwie rolnym a 25 % osoby pracujące dodatkowo poza gospodarstwem. Średnio w gminie na 100 ha użytków rolnych pracuje około 54 osoby przy średniej krajowej 22 osoby na 100 ha użytków rolnych.

Szczegółowe dane o powierzchni gminy : (dane ze spisu powszechnego z 2002r.)

Powierzchnia ogółem	8.716 ha		
W tym: - użytki rolne ogółem	7.120 ha		
w tym: - grunty orne	5.339 ha	75,0 %	pow. Uż. Rol.
- łąki	943 ha	13,2 %	-//-
- pastwiska	719 ha	10,1 %	-//-
- sady	119 ha	1,7 %	-//-
Lasy i grunty leśne	726 ha		
Grunty zadrzewione	133 ha		
Pozostałe grunty	737 ha		

Podstawowym kierunkiem w produkcji roślinnej jest uprawa zbóż oraz okopowych. Podstawowym kierunkiem w produkcji zwierzęcej jest hodowla trzody chlewnej i bydła. Sumaryczne stany hodowli wg danych ze spisu 2002r. są następujące;

a/ bydło	-	1560 szt.
b/ konie	-	200 szt.
c/ trzoda chlewna	-	14800 szt.
d/ owce, kozy	-	100 szt.
e/ drób	-	35000 szt.

W ostatnich latach obserwuje się spadek hodowli bydła, powodem tego jest niska opłacalność produkcji mleka i ograniczone możliwości jego zbycia.

Lasy na terenie gminy występują w dwóch oddzielnych kompleksach leśnych:

- we wschodniej części gminy znajduje się kompleks lasów w miejscowości Piątkowiec i Grzybów o powierzchni ok. 500 ha w tym 474,4 ha to lasy państwowe administrowane przez Nadleśnictwo Tuszyna
- w południowo zachodniej części gminy kompleks lasów w miejscowości Jamy i częściowo Wola Wadowska o powierzchni ok. 160 ha w tym 88 ha stanowią lasy państwowe administrowane przez Nadleśnictwo Dąbrowa Tarnowska.

Niskie klasy gleb i nieopłacalna produkcja rolna powodują, że rolnicy sadza las lub pozostawiają grunty bez uprawy, które po czasie zarastają krzakami.

Tereny mieszkaniowe gminy obejmują zabudowę jednorodziną i zagrodową. Na terenie gminy przeważa zabudowa zagrodowa skupiona lub też rozproszona. Uzupełnieniem zabudowy zagrodowej są zwarte tereny budownictwa jednorodzinnego oraz towarzyszące budownictwo usługowe.

Wykaz miejscowości w gminie Wadowice Górne, powierzchnię poszczególnych miejscowości, liczbę gospodarstw rolnych, średnią powierzchnię gospodarstwa, liczbę ludności i obsadę na 100 ha UR wg. stanu na 31 grudnia 2007r przedstawia tabela nr 1.

Tabela nr 1.

Lp.	Miejscowość	Pow. w ha UR	Liczba gosp. roln.	Średnia pow. gosp.	Liczba Ludności	L.ludności na 100 ha
1.	Grzybów	158	24	6,6	182	115,2
2.	Izbiska	700	120	5,8	689	98,4
3.	Jamy	950	162	5,7	950	100,0
4.	Kawęczyn	380	56	6,8	285	75,0
5.	Kosówka	258	37	7,0	184	71,3
6.	Piątkowiec	179	50	3,6	331	184,9
7.	Przebendów	365	54	6,7	402	110,1
8.	Wadowice Dolne	779	130	6,0	763	97,9
9.	Wadowice Górne	686	166	4,1	1.134	165,3
10.	Wampierzów	878	145	6,0	839	95,6
11.	Wierzchowiny	481	63	7,6	367	76,3
12.	Wola Wadowska	869	127	6,8	763	87,8
13.	Zabrze	437	65	6,7	430	98,4
	OGÓLEM	7.120	1.199	5,9	7.319	102,8

Dane ze spisu powszechnego z 2002r. oraz aktualne dane z dokumentacji Urzędu Gminy.

Analizując dane zawarte w tabeli powierzchnia gospodarstw w poszczególnych wsiach jest zróżnicowana. Najmniejsze gospodarstwa są we wsiach Piątkowiec i Wadowice Górne i tu rolnictwo jest słabo rozwinięte, większość mieszkańców pracuje zawodowo. natomiast Kawęczyn, Kosówka, Wierzchowiny, Wola Wadowska i Zabrze to miejscowości typowo rolnicze, charakteryzujące się większą powierzchnią gospodarstw i wyższą produkcją rolną. Podobnie przedstawia się gęstość zaludnienia na 100 ha użytków rolnych.

W miejscowościach Wadowice Górne, Piątkowiec i Grzybów liczba mieszkańców na 100 ha UR znacznie odbiega od średniej w gminie.

2. 1. 2. Ludność gminy

a) gęstość zaludnienia

Gmina Wadowice Górne obejmuje 13 sołectw zamieszkałych przez 7.319 mieszkańców wg. stanu na dzień 31 grudnia 2007r. Gęstość zaludnienia wynosi 84 osób/km². i jest mniejsza od średniej w kraju liczącej 124 osoby/km². i od średniej dla gmin wiejskich powiatu mieleckiego liczącej 86 osób/km².

Liczbę ludności w poszczególnych miejscowościach w latach 2002 – 2007 przedstawia:

Tabela nr 2

Lp.	Miejscowość	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007r.
1.	Grzybów	183	184	184	190	188	182
2..	Izbiska	646	653	659	674	683	689
3.	Jamy	915	921	929	936	946	950
4.	Kawęczyn	291	295	288	290	289	285
5.	Kosówka	182	180	182	180	182	184
6.	Piątkowiec	298	305	322	330	334	331
7.	Przebendów	339	330	357	366	380	402
8.	Wadowice Dolne	773	772	777	785	768	763
9.	Wadowice Górne	1.126	1.140	1.149	1.149	1.125	1.134
10.	Wampierzów	810	823	825	826	825	839
11.	Wierzchowiny	336	353	358	358	361	367
12.	Wola Wadowska	783	770	774	768	766	763
13.	Zabrze	412	416	417	414	423	430
	OGÓLEM	7.094	7.162	7.220	7.266	7.270	7.319

Dane z dokumentacji Urzędu Gminy

Analizując dane dotyczące liczb mieszkańców poszczególnych sołectw widzimy, że w większości liczba mieszkańców z roku na rok wzrasta i jest to zjawisko korzystne dla dalszego rozwoju gminy.

b) struktura wiekowa

Ludność gminy wg. wieku i płci - dane z 2006 i 2007r. przedstawia tabela nr 3.

Tabela nr 3

Przedział wiekowy	Ogółem		W tym; mężczyzn		Kobiet	
	2006r.	2007r.	2006r.	2007r.	2006r.	2007r.
0 – 5	589	522	305	266	284	256
6	99	103	46	55	53	48
7	115	104	65	56	50	48
8 – 17	1.197	1.188	626	618	571	570
18	111	123	58	64	53	59
19 – 60 K, - 65 M	4.090	4.199	2.174	2.244	1.916	1.955
Pow. 60 K, 65 M	1.065	1.080	395	393	670	687
Ogółem	7.266	7.319	3.669	3.696	3.597	3.623

Dane z dokumentacji Urzędu Gminy

W ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby ludności gminy w tym mężczyźni stanowią 50,5 % ogółu mieszkańców. W strukturze ludności wg. ekonomicznych grup wiekowych dominuje grupa w wieku produkcyjnym. Udział tej grupy wynosi 59 % ogółu mieszkańców i jest nieco wyższa od wskaźnika dla powiatu mieleckiego 56,1%, województwa podkarpackiego 57,1% i ogólnopolskiego 59,6%. Relację ludności wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym wyraża wskaźnik obciążenia demograficznego. W gminie wynosi on 69, czyli na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 69 osób w wieku nieprodukcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego kształtuje się podobnie jak w skali kraju. Dla porównania w powiecie mieleckim wynosi on 76, w województwie podkarpackim 75, a w kraju 68.

Podsumowując dane struktury wiekowej do ogólnej liczby mieszkańców w gminie mieszka:

- w wieku produkcyjnym - 59,0 % mieszkańców
- w wieku przedprodukcyjnym - 26,2 % -//-
- w wieku poprodukcyjnym - 14,8 % -//-

c) liczba rodzin

Na terenie gminy zamieszkuje 1.795 rodzin w tym; 1.191 rodziny pełne z dziećmi, 202 matki z dziećmi, 35 ojców z dziećmi i 363 bez dzieci. Liczbę rodzin z dziećmi w gospodarstwach domowych według liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu oraz typy rodzin przedstawia tabela nr 4

Tabela nr 4

Typ rodziny	Ogółem	Rodziny bez dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu	Rodziny wg. liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu;				
			Razem	1	2	3	4 i więcej
Ogółem	1430	365	1065	356	366	216	127
Małżeństwa z dziećmi	1191	228	963	295	337	207	124
Matki z dziećmi	202	113	89	54	27	5	3
Ojcowie z dziećmi	35	24	11	7	1	3	-

Dane ze spisu powszechnego z 2002r.

Pozytywnym zjawiskiem na terenie gminy jest to, że nie ma rodzin, w których ograniczono lub odebrano prawa rodzicielskie. Wszystkie dzieci wychowują się w rodzinach biologicznych. Na terenie gminy mamy dwie rodziny zastępcze, z których w jednej wychowywanych jest troje dzieci a w drugiej jedno dziecko.

d) przyrost naturalny

Dane dotyczące liczby ludności, urodzeń, zgonów, przyrostu naturalnego i faktycznego w latach od 1998 roku do 2007 roku przedstawia tabela nr 5:

Tabela nr 5

Rok	Liczba ludności	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost	
				Naturalny	faktyczny
1998	6.844	114	73	41	75
1999	6.919	101	75	26	75
2000	6.988	102	60	42	69
2001	7.041	98	66	32	53
2002	7.094	93	66	27	53
2003	7.162	100	55	45	68
2004	7.220	91	59	32	58
2005	7.266	104	69	35	46
2006	7.270	57	53	4	4
2007	7.319	76	56	20	49

Dane z dokumentacji Urzędu Gminy

Biorąc pod uwagę dane z ostatnich dziewięciu lat, na terenie gminy w latach 2004 do 2007 nastąpił spadek liczby zgonów. Średnia dla czterech pierwszych lat tego okresu (2000 - 2003) wynosiła 61,75 a średnia zgonów przypadająca na cztery ostatnie lata (2003 – 2006) zmalała do 59,25. Obserwuje się wydłużenie średniej długości trwania życia. Zmniejszanie się liczby zgonów przy utrzymującej się na podobnym poziomie liczbie nowych urodzeń decyduje o dodatnim przyroście naturalnym na terenie gminy. Najmniej urodzeń i najmniejszy przyrost naturalny i faktyczny odnotowano w 2006r.

e) migracja

W ostatnich latach obserwuje się duże zainteresowanie zamieszkaniem na terenie gminy. Wiele osób z zewnątrz szuka wolnych mieszkań lub działek pod budowę. Można tu stwierdzić że saldo migracji stałej w gminie jest dodatnie. Nie obserwuje się również zwiększonych wyjazdów do pracy za granice kraju. Wyjeżdżają przeważnie osoby młode stanu wolnego lub młode małżeństwa, które przyszłość nadal wiążą z gminą, za zarobione pieniądze kupują działki i budują budynki mieszkalne.

f) poziom wykształcenia

Informacje o poziomie wykształcenia dotyczą mieszkańców gminy powyżej 15 roku życia. Na ogólną liczbę 5593 osoby 39,3 % posiada wykształcenie podstawowe, 33,2 % zasadnicze zawodowe, 18,8 % wykształcenie średnie (w tym 82,3 % średnie zawodowe), zaledwie 1 % policealne i 3,5 % wykształcenie wyższe. Około 4 % mieszkańców nie posiada wykształcenia lub posiada wykształcenie podstawowe nieukończone dotyczy to w większości osób pow. 65 roku życia.

Szczegółowe dane dotyczące poziomu wykształcenia wg. grup wiekowych i płci przedstawia tabela nr 6.

Tabela nr 6

Grupy wiekowe	Poziom wykształcenia							
	ogółem	Wyższe	Policealne	Średnie	W tym zawodowe	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe	Brak wyksz.
Ogółem	5593	192	70	1054	868	1844	2196	237
do 19 lat	809	-	-	74	43	72	585	78
20-29 lat	1115	84	24	400	328	524	75	8
30-39 lat	1007	58	19	267	232	572	87	4
40-49 lat	768	28	10	161	143	433	131	5
50-59 lat	643	11	13	102	86	172	335	10
60-64 lat	277	6	4	19	18	38	204	9
pow. 65 l.	974	5	3	31	18	33	779	123
Mężczyźni	2848	70	16	469	412	1101	1086	106
Kobiety	2745	122	54	585	456	743	1110	131

Dane ze spisu powszechnego z 2002r.

Analizując poziom wykształcenia mieszkańców gminy widzimy, że więcej kobiet niż mężczyzn ma wykształcenie wyższe i średnie. Zaledwie 2 % mężczyzn posiada wykształcenie wyższe, 17 % średnie, około 60 % zasadnicze zawodowe a 38 % jedynie podstawowe. Natomiast w przypadku kobiet wykształcenie wyższe posiada ponad 4 %, wykształcenie średnie 23 %, zawodowe 27 % a podstawowe 40 %. Obserwuje się, że z roku na rok wzrasta liczba młodzieży uczącej się w szkołach średnich i wyższych i jest to zjawisko pozytywne. Problemem w podnoszeniu kwalifikacji przez młodzież wiejską są wysokie koszty związane z nauką, dojazdem na uczelnię i zakwaterowaniem.

g) Infrastruktura techniczna

- Zaopatrzenie w wodę

Gmina Wadowice Górne zwodociągowana jest w 100 %. Woda do gospodarstw doprowadzana jest za pomocą sieci wodociągowej z dwóch ujęć wody głębinowej:

Wampierzów - 5 studni głębinowych o łącznej wydajności 3160 m³/dobę

Ujęcie Wody Jamy - 3 studnie głębinowe o wydajności - 3792m³/dobę

Stacja Uzdatniania Wody Wampierzów administrowana przez Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Wadowicach Górnych z siedzibą w Przebendowie zasila w wodę gospodarstwa we wsi: Grzybów, Izbiska, Kawęczyn, Kosówka, Piątkowiec, Przebendów, Wadowice Dolne, Wadowice Górne, Wampierzów, Wola Wadowska, Zabrze.

Ujęcie Wody w Jamach administrowane przez Zakład Usług Wodnych w Woli Rzędzińskiej zasila wieś Jamy, ok. 60 gospodarstw (Zapole) we wsi Izbiska, 40 gospodarstw (Bór) we wsi Wola Wadowska i 15 gospodarstw (Kądzielnia) we wsi Wierzchowiny.

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 143,2 km. Ponadto w każdym gospodarstwie znajdują studnie kopane będące własnością poszczególnych mieszkańców. Jest ich ok. 1600 o szacunkowej wydajności 3.000 m³/dobę.

- Kanalizacja

Obecnie trwają prace nad wykonaniem sieci kanalizacyjnej. Oddano do użytku oczyszczalnię ścieków, oraz główną sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki ok. 15,5 km. Podłączono do sieci kanalizacyjnej ok. 120- użytkowników w centrum gminy. W kolejnych etapach kanalizacja będzie rozbudowywana w kierunku Wadowic Dolnych i Piątkowca.

W ten sposób sukcesywnie będą podłączane kolejne gospodarstwa.

Administratorem Oczyszczalni Ścieków zlokalizowanej we wsi Izbiska oraz wybudowanej sieci kanalizacyjnej jest Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Wadowicach Górnych z/s w Przebendowie

- Gazyfikacja

Gazyfikacja gminy jest prawie w 90% ukończona Długość sieci gazowej na terenie gminy wynosi 120,5 km. sieci średnio prężnej; gaz dostarczony jest do wszystkich sołectw, za wyjątkiem Zabrze, gdzie gazyfikacja jest na etapie projektowania.

Administratorem istniejącej sieci gazowej jest Rozdzielnia Gazów w Dąbrowie Tarnowskiej ul. Brata Alberta 14.

- Dostawa energii elektrycznej

Wszyscy mieszkańcy i podmioty gospodarcze na terenie gminy są zaopatrywane w energię elektryczną poprzez linie wysokiego napięcia i stacje transformatorowe we wszystkich sołectwach. Większość mieszkańców na terenie gminy korzysta z energii elektrycznej której dystrybutorem jest Enion S.A. Oddział w Tarnowie Zakład Energetyczny Tarnów, Rejon Dystrybucji w Dębicy ul. Mościckiego 1.

- Telefonizacja

Przez wszystkie miejscowości gminy przebiega linia telefoniczna. Obsługiwana przez Telekomunikację Polską S.A. oraz Telekomunikację Dębicką. Jednak w niektórych rejonach ilość łączy jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb. Są też rozproszone rejony przez które nie przebiega linia telefoniczna. Gospodarstwa tam usytuowane mają jedynie szansę zainstalowania urządzenia telefonicznego w systemie łączności radiowej w ramach TP. SA urządzenia te posiadają ograniczone możliwości usług. Ograniczony jest również dostęp do internetu. Bardzo dużo osób korzysta z telefonów komórkowych ale i w tym przypadku w niektórych miejscowościach jest ograniczony zasięg.

2. 2. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY

2. 2. 1. STRATEGIA SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO ROZWOJU GMINY WADOWICE GÓRNE

Planowanie strategiczne jest nowoczesnym modelem zarządzania gminą oraz elementem praktycznego wdrażania samorządności i nawiązywania dialogu społecznego. Doświadczenia pokazują, że strategia rozwoju gminy jest najskuteczniejszą formą aktywności gospodarczej i społecznej mieszkańców oraz kartą przetargową w pozyskiwaniu środków finansowych zewnątrz.

W strategii gminy ujęto następujące kierunki rozwoju gminy Wadowice Górne:

I Rolnictwo i leśnictwo

Cele strategiczne:

1. Regulacja stosunków wodnych i podniesienie stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
2. Rozwój przemysłu rolno – spożywczego w oparciu o lokalną bazę surowcową.
3. Poprawa efektywności rolnictwa i lepsze wykorzystanie potencjału gospodarstw.
4. Zwiększenie powierzchni lasów w gminie poprzez zalesianie nieużytków, gruntów o bardzo niskiej klasie i terenów zalewnych.

II Przedsiębiorczość i tworzenie nowych miejsc pracy

Cele strategiczne:

1. Pozyskiwanie inwestorów dla rozwoju gospodarczego gminy.
2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości.
3. Opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania bezrobociu.

III Podniesienie standardu cywilizacyjnego gminy

Cele strategiczne:

1. Ożywienie oraz rozwój aktywnych form działalności kulturalnej i sportowo – rekreacyjnej.
2. Wspieranie rozwoju bazy dydaktycznej oraz doskonalenie kadr oświaty.
3. Doskonalenie usług socjalno – bytowych celem poprawy standardu życia mieszkańców.

IV Ochrona środowiska i krajobrazu wiejskiego

Cele strategiczne:

1. Budowa infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki wodno – ściekowej oraz

gospodarki odpadami,

2. Podnoszenie świadomości ekologicznej,

3. Racjonalna gospodarka przestrzeni – zachowanie architektury i kultury ludowej.

2. 2. 2 ZADANIA SAMORZĄDU GMINY W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Instytucją polityki społecznej państwa, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych – jest pomoc społeczna. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Gmina i powiat, obowiązane zgodnie z przepisami ustawy do wykonywania zadań pomocy społecznej, nie mogą odmówić pomocy osobie potrzebującej.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej gmina realizuje zadania własne, własne o charakterze obowiązkowym, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę

2. 2. 3. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej do 2010 r. Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają również z celów w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone przez przyjęcie w grudniu 2003r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej.

Priorytety zawarte w Narodowej Strategii Integracji Społecznej dotyczą między innymi: - **prawa do; edukacji, zabezpieczenia socjalnego, pracy, ochrony zdrowia,**

innych praw społecznych.

Priorytety w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące;

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnianie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,

- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- upowszechnianie kształcenia ustawicznego,

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**;

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach Unii Europejskiej. Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązana z innymi jego przejawami np. ubóstwem. Dlatego też cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**;

- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenia bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**;

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**;

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych,
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami,
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną,
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorzady terytorialne,
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Realizacja praw społecznych kosztuje, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka. Trzeba więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych ze względu na to, że ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W przyjętym Krajowym Planie Działania na rzecz Integracji Społecznej z najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone w działaniach umożliwiających równy start dzieci i młodzieży,

- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu,
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup de faworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia,
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego jednocześnie przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia korzystających z usług społecznych świadczonych zarówno przez państwo jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych form pracy społecznej i samopomocy,
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie realizują ich założenia.

Opracowana strategia jest podstawą do nawiązania oraz rozwoju współpracy Gminy z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, związkami wyznaniowymi, osobami fizycznymi i prawnymi. Współpraca będzie miała na celu rozwiązywanie wspólnych problemów społecznych i prowadzenia racjonalnej polityki społecznej w Gminie. Strategia będzie również podstawą do ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe na realizację zawartych w niej zadań.

2. 2. 4. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2007-2015

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK) jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety w obszarze rozwoju społeczno gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić.

Strategia wyznacza cele oraz identyfikuje obszary uznane za najważniejsze z punktu widzenia osiągnięcia tych celów, w których koncentrowane będą działania

państwa. Uwzględnia jednocześnie najważniejsze trendy rozwoju światowej gospodarki oraz cele, jakie stawia Unia Europejska w Strategii Lizbońskiej. SRK nadaje priorytet działaniom, jakie podejmie rząd w latach 2007-2015 w celu realizacji wizji Polski.

Głównym celem Strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin. Cel główny, a także problemy społeczno-gospodarcze wynikające z zapóźnień rozwojowych, niedoinwestowania polskiej gospodarki oraz uwarunkowań zewnętrznych, wskazują na priorytety. Określają one najważniejsze obszary działań, dzięki którym możliwe będzie osiągnięcie głównego celu SRK. Priorytetami tymi są:

- a) Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki,
- b) Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej,
- c) Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości,
- d) Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa,
- e) Rozwój obszarów wiejskich
- f) Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

2. 2. 5. WSKAZÓWKI ZE STRATEGII ORAZ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO POWIATU MIELECKIEGO

W Strategii oraz Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Mieleckiego zaprezentowano diagnozę i analizę problemów społecznych w powiecie, w tym również w poszczególnych gminach tego powiatu.

Do celów szczegółowych przyjętych w strategii należy:

- A. Wzmocnienie potencjału rozwojowego powiatu.**
- B. Rozwój infrastruktury technicznej.**
- C. Ochrona środowiska.**
- D. Ochrona zdrowia i pomocy społecznej.**
- E. Rozwój zasobów ludzkich i budowa kapitału społecznego.**

Ad. D. Cele strategiczne;

- 1). Dobrze zorganizowana i wyposażona opieka medyczna dla wspólnoty mieszkańców, z możliwością świadczenia usług specjalistycznych dla grup klientów spoza powiatu i województwa,**

Kierunki działań;

- permanentne dostosowanie możliwości świadczeń usług medycznych do potrzeb zdrowotnych mieszkańców wspólnoty,

- podnoszenie standardów usług medycznych,
- rozbudowa sieci podstawowej opieki zdrowotnej,
- wdrażanie nowych procedur leczniczych do powiatowej sieci usług medycznych,
- zabezpieczenie bazy technicznej rozwoju usług medycznych.

2). Dobrze zorganizowana sieć opieki społecznej dla mieszkańców wspólnoty.

Kierunki działań;

- rozwój zawodowych rodzin zastępczych,
- nowe formy organizacyjne wsparcia dla ofiar przemocy,
- rozwój poradnictwa prawnego, psychologicznego i socjalnego,
- nowe programy korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- wykorzystanie możliwości pozyskiwania środków finansowych z programów pomocowych i funduszy UE - tak strukturalnych jak i horyzontalnych,
- wspieranie rozwoju Centrów Integracji Społecznej.

Ad. E. Między innymi cele strategiczne takie jak;

1). Rozwój społeczeństwa obywatelskiego, cechującego się wysoką aktywnością społeczną,

Kierunki działań;

- rozwój partnerstwa publiczno – prywatnych, realizujących zadania ustawowe jednostek samorządu terytorialnego,
- rozwój działalności organizacji pozarządowych, forum organizacji pozarządowych,
- wspieranie inicjatyw obywatelskich,
- tworzenie partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

2). Obniżenie poziomu bezrobocia.

Kierunki działań;

- aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców wspólnoty,
- pełne wykorzystanie możliwości pozyskiwania środków finansowych na aktywizację społeczno – zawodową mieszkańców powiatu,
- rozbudowa systemu informacji o rynku pracy,
- tworzenie systemu obsługi rynku zatrudnienia na poziomie powiatu.

2. 3. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE

2. 3. 1. Instytucję zajmujące się pomocą społeczną

Główną instytucją wspierającą osoby i rodziny znajdujące się w trudnych sytuacjach życiowych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych, który, obejmuje swoim zasięgiem cały teren gminy tj. 13 sołectw zamieszkanym przez 7.319 mieszkańców zameldowanych na stałe i 61 osób zameldowanych na pobyt czasowy wg. stanu na dzień 31 grudnia 2007r.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych zatrudnia 3-ech pracowników socjalnych, z których każdy ma przydzielony swój rejon.

Rejon I - Jamy, Grzybów, Kosówka, Piątkowiec, Wadowice Dolne
pracownik socjalny - Renata Żelazko

Rejon II - Izbiska, Wampierzów, Wierzchowiny, Zabrze
pracownik socjalny - Krystyna Płatek

Rejon III - Kawęczyn, Przebendów, Wadowice Górne, Wola Wadowska
Pracownik socjalny - Elżbieta Wnuk

Na jednego pracownika socjalnego przypada 2.460 osób - zgodnie z zapisem w ustawie o pomocy społecznej powinno przypadać nie więcej niż 2.000 mieszkańców.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych i zaliczce alimentacyjnej. Rodziny, które z różnych powodów znalazły się w trudnej sytuacji mogą uzyskać pomoc finansową, różnego rodzaju poradnictwo oraz szeroko rozumianą pracę socjalną. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych aktywnie uczestniczy w życiu społeczności lokalnej. Organizuje imprezy integracyjne dla różnych grup społecznych np. festyn integracyjny dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, spotkania opłatkowe z osobami starszymi, mikołajki dla dzieci. Współuczestniczy w organizowaniu wyjazdów dla dzieci i młodzieży na kolonie, wycieczki i spektakle kulturalne.

Współpracujemy z: Gminnym Ośrodkiem Kultury Sportu i Rekreacji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, Kuratorzy, Sądy, Ośrodek Zdrowia, szpitale, pedagog szkolny, dyrektorzy szkół i nauczyciele, Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza w Mielcu, domy pomocy społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, zakłady opiekuńczo-lecznicze, sołtysi, radni, zakłady pracy na terenie gminy. Współpraca z wyżej wymienionymi podmiotami polega na pomocy w rozwiązywaniu różnego rodzaju problemów mieszkańców gminy, organizowaniu imprez integracyjnych. Większość tych instytucji chętnie współpracuje z OPS. Znając zakres ich

działania i możliwości pomocy w rozwiązywaniu problemów rodzin liczymy na dalszą i coraz lepszą współpracę. Rozwiązywaniu problemów społecznych pomaga też przyjazne środowisko, dobre relacje sąsiedzkie, otwartość na zmiany, dobra współpraca z aktywną gminą i instytucjami. Przeszkodą jest brak świadomości niektórych rodzin o występujących problemach, utrudniony dostęp do specjalistów takich jak np. psycholog, prawnik, logopeda. Brak organizacji pozarządowych na terenie gminy utrudnia rozwiązywanie problemów.

W naszej gminie wsparcia wymagają osoby starsze, samotne, niepełnosprawne, rodziny z problemem bezradności, zagrożone uzależnieniami oraz dzieci i młodzież.

Ośrodek Pomocy Społecznej wspólnie z PUP w Mielcu organizuje prace społecznie użyteczne, informuje o miejscach pracy i szkoleniach zawodowych. Wspólnie z GOKSiR przygotowuje różnego rodzaju imprezy integracyjne, spotkania. Rodziny z problemami wychowawczymi i uzależnień objęte są pomocą ze strony pedagoga, nauczycieli, policji kuratora, sądów, GKRPA, PCPR Dzieci z tych rodzin korzystają z Świetlicy Opiekuńczo – Wychowawczej w Mielcu. Dla osób samotnych, chorych, niepełnosprawnych OPS organizuje pomoc ze strony placówek służby zdrowia, pomaga w umieszczeniu w ZOL i DPS. Zaangażowanie w życie gminy i dobra znajomość własnych miejscowości przez radnych i sołtysów oraz chęć współpracy z OPS pozwala dotrzeć do osób najbardziej potrzebujących.

2. 3. 2 Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną w gminie

W 2007 roku ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystało 558 rodzin, z których 310 objętych było pomocą materialną (finansową i rzeczową) i pracą socjalną, a 248 rodzin – tylko pracą socjalną. W rodzinach objętych pomocą materialną było 1.406 osób, a 857 osób – to członkowie rodzin, które nie korzystały ze wsparcia materialnego a objęte były tylko pracą socjalną. Ogółem, w rodzinach objętych pomocą były 2.263 osób, wśród których 958 – to dzieci (do 18 roku życia).

Rodziny, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej, znalazły się w trudnej sytuacji życiowej z różnych przyczyn. Wśród tych przyczyn (dysfunkcji) wymienić należy przede wszystkim: ubóstwo, bezrobocie, długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm oraz trudności w adaptacji społecznej osób po opuszczeniu przez nich zakładu karnego. Zauważyć należy, że w wielu rodzinach występuje więcej niż jedna dysfunkcja. Wśród rodzin objętych pomocą są również rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej z kilku przyczyn – są więc rodzinami wielo problemowymi.

Rozkład dysfunkcji wśród klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Wadowice Górne w 2007r. przedstawia tabela nr 7.

Tabela Nr 7:

Dysfunkcja	Rodziny korzystające z pomocy		Osoby w rodzinach	
	Liczba rodzin	%	Liczba osób	%
Ubóstwo	206	66,5	985	70,1
Bezrobocie	130	41,9	577	41,-
Długotrwała choroba	122	39,4	550	39,1
Niepełnosprawność	85	27,4	365	26,-
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	98	31,6	620	44,1
W tym; Rodziny wielodzietne	83	84,7	574	92,6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	47	15,2	298	21,2
Alkoholizm	7	2,3	42	3,-
Trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego	2	0,6	2	0,1

Dane aktualne z dokumentacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 31.12.2007r.

Jak wynika z tabeli, ponad 66 % ogółu rodzin korzystających z pomocy to rodziny ubogie. W rodzinach tych żyje ponad 70 % ogółu osób w rodzinach objętych pomocą materialną. Drugą w kolejności dysfunkcją występującą w rodzinach jest bezrobocie. Dysfunkcja ta dotyczy prawie 42 % rodzin objętych pomocą i ponad 41 % ogółu członków rodzin – klientów pomocy społecznej. Znaczącym problemem w gminie Wadowice Górne jest również długotrwała lub ciężka choroba, która dotyczy ponad 39 % rodzin – klientów pomocy społecznej. Ważną kwestią jest również niepełnosprawność, która jest przyczyną trudnej sytuacji życiowej ponad 27 % rodzin będących klientami pomocy społecznej. Kolejnym problemem kwalifikujących rodziny do przyznania pomocy to bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, problem ten z roku na rok pogłębia się i obecnie dotyczy prawie 37 % ogółu rodzin korzystających z pomocy w tym w większości to rodziny wielodzietne. Ponad 15 % rodzin korzystało z pomocy społecznej z tytułu ochrony macierzyństwa, szczególnie w rodzinach wielodzietnych. Problem alkoholizmu w rodzinach utrzymuje się na podobnym poziomie i obejmuje około 2 % rodzin objętych pomocą.

Tabela Nr 8: Klienci Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z uwzględnieniem sołectw

Sołectwo	Rodziny korzystające z pomocy		Osoby w rodzinach			Ogółem We wsi
	Liczba rodzin	% ogółu rodzin we wsi	Liczba osób	% ogółu osób we wsi	w tym: dzieci	Rodziny osoby
Grzybów	10	24,4	49	26,1	30	41 188
Izbiska	28	18,0	118	17,3	65	145 683
Jamy	43	18,7	206	21,8	112	219 946
Kawęczyn	12	16,0	46	15,9	25	75 289
Kosówka	12	21,8	42	23,1	19	55 182
Piątkowiec	7	7,2	29	8,7	16	97 334
Przebendów	10	10,6	44	11,6	24	94 380
Wadowice Dolne	30	13,9	129	16,8	72	205 768
Wadowice Górne	28	10,4	131	11,6	75	268 1125
Wampierzów	42	21,1	193	23,4	108	199 825
Wierzchowiny	25	28,7	129	35,7	78	85 361
Wola Wadowska	38	16,9	176	22,9	92	214 766
Zabrze	25	25,5	114	26,9	62	98 423
RAZEM	310	16,9	1.406	19,3	778	1.795 7.270

Dane aktualne z dokumentacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Z danych, prezentowanych w Tabeli Nr 8 wynika, że 16,9% ogółu rodzin w gminie korzysta z pomocy społecznej, w których mieszka 19,3 % ogółu mieszkańców. Najwięcej rodzin, które są klientami pomocy społecznej mieszka we wsi Wierzchowiny – 28,7 %, Zabrze – 25,5 % i Grzybów – 24,4 %. Poniżej średniej w gminie są między innymi wsie, Piątkowiec – 7,2 %, Wadowice Górne 10,4 % i Przebendów 10,6 %.

Liczbę rodzin korzystających z finansowej pomocy społecznej i kwoty środków wypłaconych w ostatnich czterech latach przedstawia tabela nr 9.

Tabela Nr 9

Wyszczególnienie	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.
Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej	309	311	310	310
Kwoty wypłaconych środków ogółem	273.441	343.512	835.711	476.940
W tym; Ze środków z dotacji	229.746	267.430	752.445	393.175
Ze środków z własnych gminy	43.695	76.082	83.266	83.765
Świadczenia rodzinne - kwota	616.790	1.370.915	2.358.500	2.540.000
Liczba rodzin	236	654	712	675

UBÓSTWO

Pomoc społeczna w Polsce jest tym działem zabezpieczenia społecznego, które stanowi dopełnienie sieci bezpieczeństwa socjalnego w sytuacjach wystąpienia ubóstwa, któremu jednocześnie towarzyszy występowanie innych trudnych problemów socjalnych, których nie udało się rozwiązać w ramach ubezpieczenia społecznego. Problemy te zostały zdefiniowane w ustawie o pomocy społecznej.

Tak więc, osoba uboga może otrzymać wsparcie materialne z ośrodka pomocy społecznej wtedy, gdy jej trudna sytuacja dochodowa związana jest z co najmniej jednym trudnym problemem socjalnym takim jak: bezrobocie, niepełnosprawność, bezdomność, sieroctwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, trudności w integracji osób które otrzymały status uchodźcy, alkoholizm, narkomania, sytuacja kryzysowa, zdarzenie losowe, klęski żywiołowe.

Z danych za 2007 rok, opracowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych wynika, że ubóstwo jest znaczącym problemem społecznym. Wśród klientów pomocy społecznej rodziny ubogie stanowią 66,5 %

Tabela Nr 10. Rodziny z dysfunkcją ubóstwa w sołectwach gminy Wadowice Górne

Sołectwo	Rodziny korzystające z pomocy			Liczba osób w rodzinach		
	Ogółem	w tym z dysfunkc. ubóstwa	%	Ogółem	w tym w rodzinach z dysf. ubóstwa	%
Grzybów	10	7	70,0	49	34	69,4
Izbiska	28	15	53,6	118	77	65,2
Jamy	43	30	69,7	206	148	71,8
Kawęczyn	12	6	50,0	46	22	47,8
Kosówka	12	9	75,0	42	34	80,9
Piątkowiec	7	3	42,8	29	13	44,8
Przebendów	10	6	60,0	44	25	56,8
Wadowice Dolne	30	22	73,3	129	96	74,4
Wadowice Górne	28	18	64,3	131	92	70,2
Wampierzów	42	28	66,6	193	138	71,5
Wierzchowiny	25	20	80,0	129	103	79,8
Wola Wadowska	38	28	73,7	176	136	77,3
Zabrze	25	14	56,0	114	67	58,8
RAZEM:	310	206	66,5	1.406	985	70,0

Dane aktualne z dokumentacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Jak wynika z tabeli nr 10, wśród klientów pomocy społecznej dotkniętych ubóstwem najczęściej mieszka w Wierzchowinach, bo aż 80 % rodzin i 79,8 % osób, Woli Wadowskiej 73,7 %, rodzin i 77,3 % osób, Wadowicach Dolnych 73,3 % rodzin i 74,4 % osób wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej. Najmniej rodzin dotkniętych ubóstwem to mieszkańcy Piątkowca. Wśród wszystkich rodzin tego sołectwa korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, z dysfunkcją ubóstwa jest 42,8 % rodzin, a w rodzinach tych żyje 44,8 % osób z ogółu rodzin.

BEZROBOCIE

Z badań, prowadzonych w Polsce nad bezrobociem wynika że bezrobocie w rodzinach jest główną przyczyną drastycznego obniżenia się ich dochodów i w efekcie ubóstwa. To z kolei powoduje powstanie szeregu dalszych problemów w rodzinach, takich jak: konflikty, napięcia, uzależnienia. Osoby bezrobotne i ich rodziny są jedną z grup społecznych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu wynika, że grupami szczególnie zagrożonymi bezrobociem w powiecie mieleckim są: młodzież oraz osoby o niskich kwalifikacjach. Działania, podejmowane przez różne instytucje i organizacje dla rozwiązywania problemu bezrobocia muszą być zintegrowane. Lokalne programy socjalne prowadzone w tym zakresie często nie wystarczają. Potrzebne jest wdrażanie programów co najmniej na poziomie regionalnym a często nawet ogólnokrajowym.

Według danych na dzień 31 grudnia 2005 roku, stopa bezrobocia w kraju wynosiła 17,6 %, zaś w województwie podkarpackim 18,4 %.w powiecie mieleckim wynosiła 14,4%. W 2006r. w województwie 16,2 % w powiecie 12,9 %, natomiast na koniec 2007r. w województwie 14 % a w powiecie 10,6 %. Obserwuje się spadek stopy bezrobocia co jest zjawiskiem korzystnym. Jednak za tymi liczbami oprócz braku pracy kryje się wiele małych i większych dramatów ludzkich spowodowanych niedostatkiem.

Od 2002 roku obserwuje się spadek bezrobocia. Najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mielcu było w 2001r. i wynosiło ogółem 11.321 osób w tym 5.918 kobiet. W kolejnych latach bezrobocie spadało i w bieżącym roku zarejestrowanych jest ogółem 6.021 osób w tym 3.767 kobiet. Niestety jest to spadek pozorny, ponieważ znaczna liczba osób wyemigrowała zarobkowo za granice w celu poszukiwania pracy. Migracja zarobkowa ma negatywny wpływ na życie rodzinne, rośnie liczba rozwodów, maleje ilość zawieranych małżeństw i spada przyrost naturalny. Wiele młodych osób odwleka decyzję o założeniu rodziny, ponieważ nie są w stanie zapewnić jej odpowiedniego poziomu materialnego. Bezrobocie przyczynia się do rozwoju patologii społecznych u rodziców, co niekorzystnie wpływa na wychowywanie dzieci a wysoki stopień zubożenia tych rodzin ma wpływ na dalszą przyszłość młodzieży. Bezrobotni rodzice nie są w stanie zakupić dzieciom podręczników i pomocy szkolnych, biletów na dojazd do szkoły średniej czy wysłać dziecko na studia. Taka młodzież jest gorzej przygotowana do startu w dorosłe życie i często po ukończeniu tylko gimnazjum czy szkoły zawodowej zasila szeregi bezrobotnych i staje się klientem pomocy społecznej. Obecnie z zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mielcu bezrobotnych 49% stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym a 30 % to osoby z wykształceniem podstawowym.

Z gminy Wadowice Górne zarejestrowanych było 272 bezrobotnych, w tym 163 kobiet. Tylko 31 z nich miało prawo do zasiłku, w tym 9 kobiet.

Tabela Nr 11 Bezrobotni w gminie Wadowice Górne zarejestrowani w PUP

pleć	2003	2004	2005	2006	2007
Kobiety	260	265	222	218	163
Mężczyźni	223	185	181	156	109
RAZEM	483	450	403	374	272
Udział kobiet w %	53,8	58,9	55,1	58,3	66,9

Dane statystyczne z Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu.

Jak wynika z Tabeli Nr 11, w ostatnich pięciu latach, najmniej osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy z terenu gminy Wadowice Górne było w 2007 roku. Najwięcej zaś zarejestrowanych było w roku 2003. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych większość to kobiety. Jednymi z form aktywizacji osób bezrobotnych są: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych i staży absolwenckich.

Z danych, pozyskanych z powiatowego Urzędu Pracy wynika, że ze stosowanych form aktywizacji bezrobotnych skorzystało najwięcej młodych mieszkańców gminy w szczególności odbywający staże absolwenckie. W 2007r. prace społecznie użyteczne na terenie gminy wykonywało 8 osób.

Z obserwacji pracowników socjalnych wynika, że wiele osób z zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy szczególnie mężczyźni nie pracują, ponieważ nigdy nie pracowali i nie potrafią zmobilizować się do szukania i podjęcia pracy.

Tabela Nr 12: Rodziny z dysfunkcją bezrobocia – klienci Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych, z uwzględnieniem sołectw.

Miejscowość	Rodziny korzystające z pomocy			Liczba osób w rodzinach		
	Ogółem	W tym z dysf. bezrobocia	%	Ogółem	W tym w rodzinach z dysf. bezrobocia	%
Grzybów	10	5	50,0	49	25	51,0
Izbiska	28	15	53,6	118	61	51,7
Jamy	12	6	50,0	46	23	50,0
Kawęczyn	12	5	41,7	42	25	59,5
Kosówka	7	3	42,8	29	10	34,5
Piątkowiec	10	2	20,0	44	12	27,3
Wadowice Dolne	30	18	60,0	129	69	53,5
Wadowice Górne	28	12	42,8	131	55	42,0
Wampierzów	42	10	23,8	193	46	23,8
Wierzchowiny	25	12	48,0	129	61	47,3
Wola Wadowska	38	18	47,4	176	79	44,9
Zabrze	25	8	32,0	114	37	32,4
RAZEM	310	130	41,9	1.406	577	41,0

Dane aktualne z dokumentacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Analizując dane zawarte w Tabeli Nr 12 można sformułować następujące wnioski: dysfunkcja bezrobocia jest znaczącą przyczyną trudnej sytuacji życiowej rodzin i osób (klientów pomocy społecznej) we wszystkich sołectwach gminy Wadowice Górne. Najwięcej rodzin, w których występuje bezrobocie jest w Wadowicach Dolnych – 60 % ogółu rodzin, korzystających z pomocy społecznej. W rodzinach osób bezrobotnych żyje 53,5 % osób (spośród wszystkich osób w rodzinach klientów pomocy społecznej tego sołectwa), bezrobocie jest również dużym problemem w Izbiskach. Problem bezrobocia dotyczy tu odpowiednio 53,6% rodzin oraz 51,7 % osób w rodzinach, najmniej osób z dysfunkcją bezrobocia jest w Przebendowie – 20 %. W rodzinach tych jest 27,3 % osób.

DŁUGOTRWAŁA CHOROBA

Nie ma okresu w życiu człowieka, w którym nie byłby narażony na utratę zdrowia. Powody utraty zdrowia są różne. Czasem choroby są skutkiem niedbałości o własne zdrowie, czasami efektem sytuacji i warunków życia w rodzinie, często jednak pojawiają się w okresie starości. Zauważyć trzeba, że starość nie jest chorobą, choć zdrowie w tym okresie życia człowieka bywa coraz słabsze. W wieku powyżej 75 lat, ponad 80 % wymaga pomocy i opieki bardzo często codziennej – w zaspokajaniu potrzeb podstawowych. Pomoc i opiekę powinna świadczyć rodzina. Choć czasami choroba dezorganizuje życie rodziny i wtedy potrzebne jest jej wsparcie socjalne i psychologiczne. Jednak kiedy rodziny nie ma lub kiedy rodzina nie może, a czasem nie chce, opiekować się chorą osobą – niezbędne jest organizowanie opieki przez pomoc społeczną.

Najlepszą, najefektywniejszą i stosunkowo tania formą wsparcia jest organizowanie usług opiekuńczych w domu chorego. Kiedy osoba chora wymaga całodobowej opieki organizowana jest pomoc instytucjonalna – w domu pomocy, w tym również w rodzinnym domu pomocy lub w zakładach opiekuńczo – leczniczych.

Z uwagi na ubożenie społeczeństwa dużym problemem dla chorych osób oraz ich rodzin są trudności z realizacją recept, na które nie starcza pieniędzy.

Z danych opracowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wynika, że wśród klientów pomocy społecznej z dysfunkcją długotrwałej choroby przeważają osoby starsze, szczególnie te, które utrzymują się z niskich rent rolniczych.

Na terenie gminy zamieszkuje obecnie 1.065 osób w wieku poprodukcyjnym w tym 670 kobiet i 395 mężczyzn. Stanowią oni około 14,6 % ogółu mieszkańców. Problem dotyczący ludzi starszych związany jest z takimi czynnikami jak pogorszenie stanu zdrowia, opieka zdrowotną, przemiany kulturowe, niekorzystne warunki życia, pogorszenie sytuacji materialnej. Towarzyszy temu brak aktywności społecznej, często osamotnienie i izolacja, niezaradność życiowa, osłabienie pamięci. Postępujące zmiany społeczno – ekonomiczne, wzrost stopy życiowej ludności, rozwój i osiągnięcia medycyny przyczyniają się do wydłużenia życia ludzkiego. Z roku na rok problemy ludzi starszych nasilają się. Zły stan zdrowia, niskie świadczenia emerytalno – rentowe, wysokie ceny leków i usług medycznych sprawiają, że osoby starsze są częstymi klientami Ośrodka Pomocy Społecznej.

Wraz z przybywaniem osób starszych niezbędne będzie stworzenie sieci usług opiekuńczych, szczególnie dla osób samotnych. Zatrudnienie opiekunek środowiskowych byłoby dla gminy korzystniejsze niż umieszczenie osób wymagających opieki w instytucjach.

Tabela Nr 13: Dysfunkcja długotrwałej choroby wśród klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych z podziałem na sołectwa.

Sołectwo	Rodziny korzystające z pomocy			Liczba osób w rodzinach		
	Ogółem	w tym z dyf. dług.choroby	%	Ogółem	W tym w rodz. z dysf.dł.choroby	%
Grzybów	10	4	40,0	49	17	34,7
Izbiska	28	8	28,5	118	29	24,6
Jamy	43	13	30,9	206	56	27,2
Kawęczny	12	4	33,3	46	19	41,3
Kosówka	12	2	16,7	42	6	14,3
Piatkowiec	7	3	42,8	29	11	37,9
Przebendów	10	3	30,0	44	16	36,4
Wadowice Dol.	30	17	56,7	129	79	61,2
Wadowice Gór.	28	16	57,1	131	76	58,0
Wampierzów	42	17	40,5	193	78	40,4
Wierzchowiny	25	8	32,0	129	41	31,8
Wola Wadows.	38	21	55,3	176	94	53,4
Zabrze	25	6	24,0	114	28	24,6
RAZEM	310	122	39,4	1.406	550	39,1

Dane aktualne z dokumentacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Najwięcej rodzin zgłaszających się o pomoc z dysfunkcją długotrwałej choroby jest w Wadowicach Górnych – 57,1 % i w Wadowicach Dolnych – 56,7 % ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej. Najmniej rodzin w których są osoby długotrwale chore jest w Kosówce – 16,7 %, ogółu rodzin – klientów pomocy społecznej, w których żyje 14,3 % osób z ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tego powodu.

Ogółem, wśród wszystkich rodzin które są wspierane przez pomoc społeczną w gminie w 39,4 % rodzin występuje dysfunkcja długotrwałej choroby. W rodzinach tych żyje 39,1 % ogółu osób – członków rodzin korzystających z pomocy.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Definicja niepełnosprawności zawarta w Ustawie o pomocy społecznej określa, że niepełnosprawność „... oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji.”

Spośród różnych definicji osoby niepełnosprawnej, wybrano definicję opracowaną przez Zespół przy Pełnomocniku ds. Osób Niepełnosprawnych: „Niepełnosprawna jest osoba, której stan zdrowia fizycznego lub/ i psychicznego powoduje trwałe lub długotrwałe utrudnienie, ograniczenie lub uniemożliwienie udziału w stosunkach społecznych i wypełnianie ról według przyjętych kryteriów i obowiązujących norm.”

„Dla celów spisu powszechnego ludności w 2002 roku przyjęto, iż osobą niepełnosprawną jest taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie (...) lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

Wobec takiej definicji, zbiorowość osób niepełnosprawnych podzielono na dwie grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie, które posiadały aktualne i odpowiednie orzeczenie o niepełnosprawności,
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, które takiego orzeczenia nie posiadały, ale odczuwały lub miały całkowicie, lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych,

Niepełnosprawność jest problemem społecznym, który jest również w obszarze zainteresowań gminy. Większość zadań w zakresie łagodzenia skutków niepełnosprawności realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu.

Podejmując działania na rzecz osób niepełnosprawnych trzeba pamiętać, że:

- Osoby niepełnosprawne mają prawo do samodzielnego, niezależnego i aktywnego życia.
- Działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych muszą uwzględniać prawo tych osób do dokonywania samodzielnych wyborów życiowych. Działania muszą być prowadzone z poszanowaniem godności osobowej i suwerenności osób niepełnosprawnych.
- Osoby niepełnosprawne mają prawo do uzyskania pomocy i niezbędnych środków dla wyrównania szans w korzystaniu z przysługujących im praw.

Z zebranych danych w czasie spisu powszechnego ludności w 2002 roku wynika, że na terenie gminy mieszkało 910 osoby niepełnosprawne w tym 51 dzieci. Były to osoby posiadające dokument – orzeczenie stwierdzające ich niepełnosprawność. Natomiast 288 osób uważa się za niepełnosprawne tylko biologicznie, nie posiadają stosownych orzeczeń.

Obecnie wg. szacunkowych danych opracowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy

Rodzinie w Mielcu na terenie powiatu jest około 14.500 osób niepełnosprawnych w tym dzieci do 16 roku życia 1,100. Pozostałe grupy wiekowe stanowią 13.400 osób w tym:

- ze znacznym stopniem niepełnosprawności 1.740 osób
- z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności 2.637 osób
- z lekkim stopniem niepełnosprawności 2.044 osoby

(są to dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności)

Na terenie gminy Wadowice Górne obecnie mieszka około 430 osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności; w tym 77 dzieci w wieku do 16 roku życia posiadające orzeczenia o niepełnosprawności. Brak danych na temat ilości osób przebywających na rentach inwalidzkich i osób pow. 75 roku życia. Niepokojącym zjawiskiem jest to, że z roku na rok przybywa osób niepełnosprawnych w tym dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Dzieci niepełnosprawne (z upośledzeniem umysłowym) z terenu gminy mogą realizować obowiązek szkolny w Zespole Szkół Specjalnych w Mielcu lub Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Mielcu. Ponadto osoby niepełnosprawne mogą realizować obowiązek nauki w Ośrodku Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczym w Mielcu prowadzonym przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Ośrodku Rewalidacyjno – Wychowawczym w Pniu prowadzonym przez Stowarzyszenie „Nasza Gmina” z Dulczy Małej. W placówkach tych osoby upośledzone umysłowo w stopniu głębokim mogą przebywać do 25 roku życia, a upośledzone w stopniu umiarkowanym i znacznym do 21 roku życia. Z terenu gminy w roku szkolnym 2006/2007 obowiązek szkolny w szkołach specjalnych realizuje 16 uczniów. Uczniowie do tych szkół dowożeni są na koszt Urzędu Gminy. Dużym problemem dla osób niepełnosprawnych jest znalezienie odpowiedniej pracy. Mało jest miejsc pracy dostosowanych do możliwości osób niepełnosprawnych. Jak również mało jest osób zainteresowanych poszukiwaniem pracy. W Powiatowym Urzędzie Pracy w Mielcu zarejestrowanych jest 182 osoby niepełnosprawne bezrobotne i 116 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy z powiatu mieleckiego. Na terenie Powiatu Mieleckiego, funkcjonuje 6 zakładów pracy chronionej, które zatrudniają 285 osób niepełnosprawnych. Na terenie gminy Wadowice Górne jest 1 zakład pracy chronionej i zatrudnia 45 osób niepełnosprawnych w większości z terenu gminy.

Niepełnosprawność wśród klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Z danych opracowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wynika, że na terenie gminy z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2006r. korzystało 85 rodzin co stanowi 27,4 % wszystkich klientów pomocy społecznej. Liczba osób w tych

rodzinach wynosi 365 osób co stanowi 30 % wszystkich członków rodzin korzystających z pomocy społecznej. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się z chwilą przejścia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłaty rent socjalnych. Mimo to osoby niepełnosprawne, które nie korzystają z pomocy materialnej mogą korzystać z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w postaci pracy socjalnej (częste odwiedziny, pomoc w załatwianiu różnych spraw urzędowych, kierowanie na badania lekarskie, zapewnienie opieki tam gdzie jest to konieczne). Brak na terenie gminy placówek dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych tak dorosłych jak i dla dzieci czy młodzieży. Konieczne byłoby utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży.

Tabela Nr 14: Niepełnosprawność wśród klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Wadowice Górne z podziałem na sołectwa.

Sołectwo	Rodziny korzystające z pomocy			Liczba osób w rodzinach		
	Ogółem	w tym z dysf. niepełnospr.	%	Ogółem	w tym z dysf. niepełnospr.	%
Grzybów	10	4	40,0	49	16	32,6
Izbiska	28	7	25,0	118	32	27,1
Jamy	43	9	20,9	206	43	20,9
Kawęczyn	12	4	33,3	46	11	23,9
Kosówka	12	2	20,0	42	7	16,7
Piątkowiec	7	1	14,3	29	4	13,8
Przebwdów	10	3	30,0	44	14	31,8
Wadowice Górne	30	12	40,0	129	51	39,5
Wadowice Dolne	28	8	28,6	131	33	25,2
Wampierzów	42	9	21,4	193	37	19,2
Wierzchowiny	25	9	36,0	129	46	35,6
Wola Wadowska	38	11	28,9	176	42	23,9
Zabrze	25	6	24,0	114	28	24,6
RAZEM	310	85	27,4	1.406	365	26,0

Dane aktualne z dokumentacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na dzień 31.12.2007r.

Z danych Tabeli Nr 14 wynika, że dysfunkcja niepełnosprawności dotyczy znacznej ilości – ponad 27 % rodzin korzystających z pomocy społecznej. W rodzinach tych żyje 26 % ogółu osób w rodzinach, które są klientami GOPS w Wadowicach Górnych. Najwięcej rodzin korzystających z pomocy materialnej z tytułu niepełnosprawności mieszka w Grzybowie i Wadowicach Górnych po – 40 % ogółu rodzin, które są klientami pomocy społecznej.

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, jako dysfunkcja, może być podstawą do udzielenia rodzinie pomocy. W teorii pracy socjalnej brak jest definicji tego problemu. Jednak z praktyki pracy socjalnej wynika, że do tej kategorii możemy zaliczyć rodziny które:

- nie potrafią zaspokoić podstawowych potrzeb dzieci,
- nie potrafią skutecznie oddziaływać wychowawczo na swoje dzieci,
- nie potrafią gospodarować posiadanymi zasobami i środkami, ze względu na wiek, wykształcenie i sytuację rodzinną
- nie potrafią załatwić swoich spraw.

Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego wynika z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, bardzo niskich wyników w nauce, łamaniem obyczajów i norm społecznych.

Zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiania im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. W związku z tym organizacje pomocy społecznej zobowiązane są do podejmowania działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa rolnego może być wynikiem splotu wielu problemów takich jak: niewłaściwe przekazywanie tradycji kulturowych i rodzinnych, ubożenie rodzin, czy też bezrobocie.

Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że pomocy udziela się z powodu bezradności rodziny, szczególnie rodzinom niepełnym i wielodzietnym.

Rozmiary problemu bezradności wśród klientów pomocy społecznej w gminie Wadowice Górne

Znaczącą część klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: ubóstwo, uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich i małżeńskich, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problem ten występuje najczęściej w rodzinach wielodzietnych i niepełnych.

Tabela Nr 15: Rodziny niepełne i wielodzietne – klienci pomocy społecznej w gminie Wadowice Górne z podziałem na sołectwa.

Sołectwo	Rodziny korzystające z pomocy					Liczba osób w rodzinach				
	Ogółem	rodziny niepełne	%	rodzin wielodzietnych	%	Ogółem	rodz. niepeł.	%	rodz. wielodziet.	%
Grzybów	4	1	25,0	3	75,0	27	4	14,8	23	85,2
Izbiska	8	1	12,5	7	87,5	52	4	7,7	48	92,3
Jamy	21	1	4,8	20	95,2	127	2	1,6	125	98,4
Kawęczyn	4	1	25,0	3	75,0	21	3	14,3	18	85,7
Kosówka	3	2	66,7	1	33,3	9	3	33,3	6	66,7
Piątkowiec	2	-	-	2	100,0	16	-	-	16	100,0
Przebendów	2	-	-	2	100,0	14	-	-	14	100,0
Wadowice D.	8	2	25,0	6	75,0	54	9	16,7	45	83,3
Wadowice G.	7	1	14,3	6	85,7	42	3	7,1	39	92,9
Wampierzów	12	2	16,7	10	83,3	74	6	8,1	68	91,9
Wierzchowiny	8	-	-	8	100,0	65	-	-	65	100,0
Wola Wadow.	12	2	16,7	10	83,3	75	6	8,0	69	92,0
Zabrze	7	2	28,6	5	71,4	44	6	16,6	38	86,4
RAZEM:	98	15	15,3	83	84,7	620	46	7,4	574	92,6

Dane aktualne z dokumentacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 31.12.2007r.

W roku 2007 spośród 310 rodzin objętych pomocą społeczną w 98 rodzinach występowała dysfunkcja bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W rodzinach z dysfunkcją bezradności żyły 620 osoby – 62,9% ogółu osób w rodzinach objętych pomocą. W grupie tej przeważają rodziny wielodzietne i było ich 83 z 574 osobami, średnio w jednej rodzinie żyło prawie 7 osób. Grupa rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, jest trzecią co do liczebności spośród wszystkich korzystających z pomocy społecznej.

UZALEŻNIENIE OD ALKOHOLU I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm jest poważnym problemem społecznym, który oprócz autodestrukcji jednostki ma negatywny wpływ na funkcjonowanie rodziny a często doprowadza do całkowitej jej dezorganizacji. Uzależnienie alkoholowe jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości człowieka. Choroba alkoholowa poważnie zmniejsza szanse na osiągnięcie kariery zawodowej czy chociażby utrzymania często z trudem zdobytej pracy. Poważnym problemem jest fakt, iż alkoholizm w świadomości społecznej nie jest traktowany jako zespół chorobowy. W związku z tym wszelkie związane z chorobą alkoholową negatywne zjawiska jak przemoc czy zaburzenia emocjonalne również są bagatelizowane i ukrywane. Z obserwacji pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych wynika, że przyczyną nadużywania alkoholu jest raczej aspekt kulturowy, społeczne przyzwolenie czy dziedziczenie alkoholizmu niż negatywne zjawiska społeczne takie jak np. bezrobocie, które jest tu częściej skutkiem niż przyczyną. W 2006r. zaledwie 7 rodzin podało alkoholizm jako główne problem w rodzinie. Rodzinom tym oprócz pomocy materialnej zaproponowano pomoc w postaci pracy socjalnej i współpracę z policją.

Z informacji, pozyskanych z Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Wadowice Górne wynika, że do Komisji tej wpłynęło w 2006 r. 5, w 2007 r. 7 i w 2008r. 5 wniosków w sprawie zmobilizowania osób uzależnionych od alkoholu do leczenia. W wyniku prowadzonych rozmów 4 z tych osób podjęło leczenie w ośrodku zamkniętym a 5 korzysta z pomocy Poradni AA. Nie obserwuje się na terenie gminy wzrostu skali alkoholizmu

Jeżeli chodzi o **przemoc w rodzinie**, to Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych zdiagnozował 18 przypadków (rodzin) dotkniętych tą dysfunkcją. Z danych, pozyskanych od policji w 2006r. było 6 interwencji domowych dotyczących przemocy fizycznej lub psychicznej w rodzinie. We wszystkich przypadkach przemocy

domowej zastosowano procedurę Niebieskiej Karty. Sprawcami przemocy byli głównie mężczyźni. W rodzinach dotkniętych przemocą bardzo często dochodzi do sytuacji kryzysowych. Placówką, która świadczy pomoc osobom dotkniętym sytuacją kryzysową jest Powiatowy Punkt Interwencji Kryzysowej, mieszczący się w Domu Pomocy Społecznej w Mielcu.

TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO.

Problem ten na terenie gminy występuje sporadycznie. W roku 2006 z tego tytułu udzielono pomocy społecznej dla 2 rodzin w których żyły 3 osoby. Były to osoby samotne mężczyźni, którzy weszli w konflikt z prawem w wyniku nadużywania alkoholu. W 2007 i 2008r. nie odnotowano osób przebywających w zakładach karnych ani opuszczających zakład karny. Dużym problemem dla osób opuszczających zakład karny jest znalezienie pracy, dlatego pomoc ze strony Ośrodka Pomocy Społecznej jest tu niezbędna tak materialna jak i praca socjalna aby osoby te na nowo nie wpadły w konflikt z prawem.

OCHRONA MACIERZYŃSTWA

Nowa ustawa o pomocy społecznej z 2004r. nie przewiduje specjalnych świadczeń z tytułu ochrony macierzyństwa. Mimo to jednym z powodów udzielenia pomocy materialnej dla rodziny jest potrzeba ochrony macierzyństwa. Pomoc taka udzielana jest szczególnie w rodzinach wielodzietnych i tam gdzie występują problemy zdrowotne. W 2006r. w gminie Wadowice Górne z pomocy społecznej, której między innymi był powód ochrony macierzyństwa skorzystało 47 rodzin a w 2007r. 11 rodzin.

BEZDOMNOŚĆ

Na terenie gminy problem bezdomności nie występuje. Jedna osoba z powodu braku własnego mieszkania od kilku lat przebywa w Towarzystwie Pomocy im. św. Brata Alberta w Mielcu. Za pobyt jej gmina ponosi odpłatność w wysokości 30% miesięcznych kosztów utrzymania.

2. 4. ŹRÓDŁA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ICH IDENTYFIKACJA

2. 4. 1. ANALIZA OBSZARÓW POLITYKI SPOŁECZNEJ

a). Kwestia mieszkaniowa.

Gmina nie ma problemów mieszkaniowych. We własnych mieszkaniach zamieszkuje 98 % ogółu mieszkańców. Przeciętna wielkość mieszkania wynosi 89,1 m². i jest większa od średniej wielkości mieszkania gmin powiatu mieleckiego, a jedno mieszkanie zamieszkuje przeciętnie 4,4 osoby. Budownictwo mieszkaniowe realizowane jest w systemie indywidualnym. Najwięcej budynków mieszkalnych wybudowano do 1994r. Obecnie również obserwuje się ożywienie w budownictwie mieszkaniowym na terenie gminy. Jak wynika z danych spisu powszechnego z 2002r. zasoby mieszkaniowe gminy obejmują 1658 mieszkań (5643 izby) o łącznej powierzchni użytkowej 121,8 tys m². Zamieszkanym jest 1.596 budynków przez 1.795 rodzin, wynika z tego, że w 199 budynkach mieszka po dwie rodziny.

Liczbę budynków (mieszkań), rodzi i liczbę osób zamieszkałych w jednym budynku w poszczególnych miejscowościach w gminie wg. danych ze spisu powszechnego w 2002 roku przedstawia:

Tabela Nr 16

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkań	Liczba rodzin	Liczba ludności	Ludność na 1 mieszkanie
1.	Grzybów	38	41	183	4,8
2.	Izbiska	144	145	646	4,5
3.	Jamy	204	219	915	4,5
4.	Kawęczyn	67	75	291	4,3
5.	Kosówka	48	55	182	3,8
6.	Piątkowiec	77	97	298	3,9
7.	Przebendów	83	94	339	4,1
8.	Wadowice Dolne	186	205	773	4,1
9.	Wadowice Górne	243	268	1.126	6,1
10.	Wampierzów	179	199	810	4,5
11.	Wierzchowiny	74	85	336	4,5
12.	Wola Wadowska	169	214	783	4,6
13.	Zabrze	84	98	412	4,9
	OGÓLEM	1.596	1.795	7.094	4,4

Dane ze spisu powszechnego z 2002r. oraz aktualne dane z dokumentacji Urzędu Gminy.

Jak wynika z danych zawartych w tabeli średnio jeden budynek mieszkalny zamieszkuje 4,4 osoby, najwięcej w Wadowicach Górnych 6 osób a najmniej w Kosówce i Piątkowcu poniżej 4 osób. Ogólnie można stwierdzić, że sytuacja mieszkaniowa w gminie jest dobra. Teren gminy jest zwodociągowany - wszystkie gospodarstwa z terenu gminy są odbiorcami wody pitnej dostarczanej z 2 Stacji Uzdatniania Wody – jedna w Kawęczynie i druga w Woli Wadowskiej. Łączność telekomunikacyjną posiadają wszystkie miejscowości w gminie. Na ukończeniu jest gazyfikacja gminy. Zorganizowany został kompleksowy system gromadzenia i odbioru odpadów komunalnych. Wybudowano w ostatnich latach oczyszczalnię ścieków i podłączono do niej 123 budynki, trwają prace przygotowawcze do budowy sieci kanalizacyjnej w pozostałych wsiach gminy, ponieważ zagospodarowanie ścieków stanowi dla gminy i mieszkańców duży problem. Wszystkie działania podejmowane są z myślą o poprawie warunków socjalnych mieszkańców gminy.

b) Oświata i kultura.

W gminie funkcjonuje 7 szkół podstawowych i 1 gimnazjum w Wadowicach Górnych, do którego dowożone są dzieci z terenu całej gminy. Łącznie naukę w szkołach podstawowych i gimnazjum kontynuuje 1000 uczniów i pracuje 87 nauczycieli. Szkoły są na ogół w dobrym stanie technicznym, brak jednak w niektórych odpowiednich sal gimnastycznych i boisk przyszkolnych. Dobrze jest wyposażenie szkół w sprzęt komputerowy służący do zajęć z informatyki. W każdej ze szkół funkcjonuje stołówka szkolna dla uczniów, w której otrzymują gorący posiłek dowożony z kuchni w Gimnazjum w Wadowicach Górnych. W związku z nasilaniem się problemów wychowawczych i przemocy w szkołach niezbędne jest zatrudnienie pedagogów i psychologów. Wskazane byłoby też rozwijanie w większym stopniu systemu zajęć ponadprogramowych i pozalekcyjnych.

Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna szkoła ponadgimnazjalna. Dzieci mieszkające w gminie Wadowice Górne najczęściej kontynuują naukę w Mielcu gdzie znajdują się szkoły zawodowe, technika i licea oraz w Radomyślu Wielkim.

W gminie funkcjonuje 1 przedszkole i 6 oddziałów przedszkolnych. Łącznie wychowaniem przedszkolnym objętych jest 133 dzieci w wieku do 6 lat. Aktualnie sieć przedszkoli i oddziałów przedszkolnych nie zapewnia w pełni potrzeby opieki nad dziećmi w tej grupie wiekowej. Niewystarczającą ilość miejsc wykazuje przedszkole w Wadowicach Górnych, gdzie zapotrzebowanie znacznie przekracza aktualne możliwości opiekuńcze placówki. Z roku na rok zwiększa się zapotrzebowanie na miejsca w przedszkolu dla dzieci wieku od trzech lat w związku z chęcią podjęcia pracy przez rodziców. Konieczna byłaby rozbudowa istniejącego budynku lub budowa nowego zapewniającego miejsca dla wszystkich

chętnych.

Liczbę uczniów w szkołach podstawowych, gimnazjum i przedszkolu w roku szkolnym 2006/2007 w poszczególnych klasach przedstawia tabela nr 6 a liczbę uczniów w latach 2004 – 2007 tabela nr 17

Tabela Nr 17

Nazwa szkoły	Kl. 0	Kl. I	Kl. II	Kl. III	Kl. IV	Kl. V	Kl. VI
Szkoła Podstawowa	108	88	115	109	114	97	131
- Izbiska	8	4	12	8	9	6	10
- Jamy	16	15	15	16	21	15	21
- Wadowice Górne	26	19	28	39	33	26	31
- Wadowice Dolne	15	16	16	12	17	14	29
- Wampierzów	10	20	13	19	15	15	17
- Wola Wadowska	17	5	15	8	10	12	11
- Zabrze	16	9	16	7	9	9	12
Gimnazjum	-	118	120	110	-	-	-
- Wadowice Górne							

Dane ze szkół i gimnazjum.

Tabela Nr 18. Liczba uczniów w klasach I do IV + klasa „0”

SZKOŁA	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007
Izbiska	53 + 9	51 + 12	54 + 4	49 + 8
Jamy	130 + 11	118 + 16	111 + 14	103 + 16
Wadowice Górne	178	188	185	176
Wadowice Dolne	131 + 12	137 + 17	112 + 10	104 + 15
Wampierzów	94 + 20	99 + 15	96 + 19	99 + 10
Wola Wadowska	64 + 5	63 + 15	67 + 13	61 + 17
Zabrze	64 + 7	63 + 16	68 + 8	62 + 16
Ogółem w Szk. Podst.	778	810	761	736
GIMNAZJUM	312	331	347	348
Przedszkole W.Gór.	49 (36 – „0”)	50 (27 – „0”)	46 (21 – „0”)	51 (26 – „0”)
Ogółem uczniów w gminie	1.126	1.168	1.129	1.110

Dane ze szkół i gimnazjum.

Jak wynika z danych zawartych w tabelach liczba uczniów minimalnie spada, największy spadek bo około 27 % odnotowano w miejscowościach Jamy i Wadowice Dolne.

Na terenie gminy jest Dom Ludowy w Wadowicach Dolnych, w którym ma siedzibę Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji jest on organizatorem i koordynatorem życia kulturalnego w gminie. Ponadto jest 7 domów strażaka i 4 domy ludowe, przy których mieszczą się sale widowiskowe z zapleczem kuchennym, umożliwiające organizowanie imprez kulturalnych i towarzyskich. W gminie działa biblioteka publiczna i 2 filie, z których mogą korzystać mieszkańcy całej gminy. Ponadto w Gminnej Bibliotece Publicznej dział kawiarenka internetowa. Na terenie gminy znajduje się trzy zabytkowe kościoły parafialne - 2 murowane w Wadowicach Górnych i w Wadowicach Dolnych oraz 1 drewniany z XVII wieku w Jamach.

c) System opieki zdrowotnej.

Opiekę zdrowotną na terenie gminy zabezpiecza Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „BIOCEN” w Wadowicach Górnych oraz punkt lekarski w Jamach, w których pracuje 2 lekarzy internistów, 1 pediatra, do lekarzy zapisanych jest 5.960 osób. 5 pielęgniarek w tym: 2 pielęgniarki środowiskowe i 1 położna. Funkcjonuje również gabinet rehabilitacyjny w Gimnazjum w Wadowicach Górnych, który zatrudnia 2 osoby i rocznie z zabiegów rehabilitacyjnych korzysta około 700 osób. Potrzeby są większe i czas oczekiwania na zabieg przekracza 1 miesiąc. Ponadto funkcjonuje dwa prywatne gabinety stomatologiczne, jeden w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „BIOCEN” w Wadowicach Górnych, drugi w GOK Wadowice Dolne i apteka w budynku GS w Wadowicach Górnych. Ponadto opiekę zdrowotną dla mieszkańców gminy zapewnia Szpital Powiatowy w Mielcu i poradnie specjalistyczne. Ogólnie można stwierdzić, że istniejąca służba zdrowia zabezpiecza potrzeby mieszkańców Gminy w zakresie podstawowej opieki medycznej. Ograniczony jest jednak dostęp do poradnictwa specjalistycznego

- brak lekarzy specjalistów na terenie gminy

- brak opieki zdrowotnej w soboty i w niedziele na terenie gminy

d) Rynek pracy i zatrudnienie.

Na terenie gminy działają prężne i rozwijające się zakłady prywatne; Zakład Mięсны Dobrowolskich w Wadowicach Górnych – 521 osób zatrudnionych i posiada 9 hurtowni na terenie kraju, Wyroby z Gummy R. Róg w Wadowicach Górnych – 38 osób zatrudnionych, Wyroby z PCV W. Tycner w Wadowicach Górnych – 41 osób zatrudnionych, Zakłady Metalowe St. Jeża - STALBIG w Wadowicach Górnych – 78 osób zatrudnionych i TALMAX

w Piątkowcu, który jest Zakładem Pracy Chronionej – zatrudnia 94 osoby w tym 45 niepełnosprawnych. Gminna Spółdzielnia „SCH” w Wadowicach Górnych z siecią sklepów spożywczych – zatrudnia 40 osób. Bank Spółdzielczy w Wadowicach Górnych – zatrudnia 8 osób, Prywatna Lecznica Zwierząt w Wadowicach Dolnych. Ponadto na terenie gminy działa kilka małych zakładów zatrudniających po kilka osób, większość zatrudnionych osób w wymienionych zakładach to mieszkańcy gminy. Ponadto na terenie gminy działa 160 podmiotów gospodarczych prowadzących różną działalność. W tym w szczególności prowadzące: usługi handlowe – 43, transportowe – 30, budownictwo – 25, naprawa samochodów – 11, wyroby z metalu – 10, stolarstwo – 6, instalacji elektrycznych – 5, produkcji mebli – 5, produkcji materiałów budowlanych – 4, ślusarstwo – 4, fryzjerstwo – 3, naprawa sprzętu AGD – 2, wulkanizacji opon – 2, stacja paliw – 1, wyroby cukiernicze – 1 oraz kilka pojedynczych świadczących usługi i doradztwo. Brak na terenie gminy sieci gastronomicznej świadczy o małej aktywności gospodarczej mieszkańców gminy. Niewątpliwie wpływ na taki stan ma bliskość miasta Mielca z dobrze rozwiniętą siecią usługową.

Znaczna liczba mieszkańców gminy pracuje we własnych gospodarstwach rolnych. Według danych ze spisu powszechnego z 2002r. we własnych gospodarstwach rolnych pracuje ponad 3.800 osób z tego 75% stanowią osoby pracujące wyłącznie w gospodarstwie rolnym a 25 % osoby pracujące dodatkowo poza gospodarstwem.

e) Komunikacja

Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka: Mielec – Lisia Góra nr 984.

Rodzaje nawierzchni dróg.

Tabela nr 19

Kategoria dróg	Rodzaje nawierzchni (w mb.)				
	Twarda		Gruntowa		Ogółem
	Ulepszona (bitumiczna)	Nie ulepszona (tłuczniowa)	Ulepszona (wzmocniona)	Nie ulepszona (grunt rodzimy)	
Wojewódzkie	4.500	-	-	-	4.500
Powiatowe	52.178	1.716	-	-	52.178
Gminne	23.260	8.250	22.870	4.000	58.400
Razem:	79.938	9.966	22.870	4.000	115.078

Dane z Urzędu Gminy

f) Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Gminy Wadowice Górne czuwa Komenda Powiatowa Policji w Mielcu Rewir Dzielnicowych w Wadowicach Górnych - w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Rewir Dzielnicowych swoim działaniem obejmuje 13 sołectw.

Przestępstwa na terenie gminy w latach 2006 i 2007 przedstawia tabela nr 20.

Tabela nr 20

Lp.	Wyszczególnienie	2006	2007
1.	Kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwym	16	12
2.	Kierowanie rowerem w stanie nietrzeźwym	18	14
3.	Kradzież cudzej rzeczy	12	6
4.	Kradzież zjawiskiem włamaniem	6	4
5.	Pożar budynków	3	2
6.	Falszowanie dokumentów	1	0
7.	Uszkodzenie cudzej rzeczy	1	0
8.	Groźby karalne	1	0
9.	Uszkodzenie ciała	1	0
10.	Kradzież energii elektrycznej	0	2

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że ilość przestępstw kryminalnych na terenie gminy zmalała lub w ogóle nie występuje to jest przestępstwa bójek i pobić. Znacznie zmalała liczba kradzieży a wpłynęło na to pełnienie służb przez policjantów w godzinach wieczornych i nocnych.

Wzrasta natomiast liczba wykroczeń na terenie gminy. W 2006r. ujawniono 197 wykroczeń z czego w 72 przypadkach nałożono mandaty karne. Sporządzono 5 wniosków o ukaranie do Sądu Grodzkiego w Mielcu. Przeprowadzono 7 postępowań gdzie była prowadzona procedura Niebieskiej Karty. W 2007r. ujawniono 248 wykroczeń z czego w 103 przypadkach nałożono mandaty karne. Sporządzono 12 wniosków o ukaranie do Sądu Grodzkiego w Mielcu. Przeprowadzono 6 postępowań zjawiskiem zastosowaniem procedury Niebieskiej Karty.

Ponadto nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Wadowice Górne czuwa 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które gromadzą 346 członków. Pomagają nie tylko przy gaszeniu pożarów ale również przy usuwaniu skutków klęsk żywiołowych np. powódź.

2. 4. 2. KATALOG ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE PODCZAS WARSZTATÓW

a) Problemy dotyczące edukacji dzieci i młodzieży,

Problem społeczny	Przyczyny występowania problemu
Maraz społeczny	<ul style="list-style-type: none"> - stereotypy - niekorzystna sytuacja społeczno-polityczna państwa - bark społeczeństwa obywatelskiego
Brak klubów dla młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> - brak inicjatywy młodzieży i dorosłych - nieumiejętność poszukiwania funduszy - małe zainteresowanie potrzebami młodzieży - brak planów i pomysłów
Brak świetlic wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> - brak pomysłu - brak zainteresowanych organizacją - brak integracji społeczeństwa
Brak dostępu do internetu w małych miejscowościach	<ul style="list-style-type: none"> - brak linii, brak zasięgu - brak zaangażowania zainteresowanych
Brak możliwości zdobywania wiedzy przez ludzi w każdym wieku	<ul style="list-style-type: none"> - brak zauważania wzajemnych korzyści - brak czasu - brak chęci - brak zauważania chęci edukacji
Mała ilość przedszkoli	<ul style="list-style-type: none"> - niski budżet - brak koncepcji - brak grupy inicjatywnej - brak wiedzy na temat organizacji
Brak zainteresowania kontaktami międzynarodowymi	<ul style="list-style-type: none"> - brak zasięgu internetu - obawy przed nieznanym - mentalność ludzi - nieznajomość języków - brak warunków lokalnych - młodzież czeka na gotowe
Brak kursów językowych	<ul style="list-style-type: none"> - brak koncepcji - brak zgłaszania potrzeb - brak wykwalifikowanych lektorów
Wyjazdowe kolonie językowe	<ul style="list-style-type: none"> - brak zainteresowania - zbyt duże koszty - brak oboznania w temacie - niechęć dorosłych
Niedostateczna ilość zajęć pozalekcyjnych i wyrównawczych	<ul style="list-style-type: none"> - nieprzystępne godziny zajęć - zmęczenie uczniów - utrudniony dojazd
Mała ilość kawiarenek internetowych	<ul style="list-style-type: none"> - brak lokali - bark funduszy - brak administratora sieci - brak starań ze strony zainteresowanych
Brak sal gimnastycznych w niektórych szkołach podstawowych	<ul style="list-style-type: none"> - brak miejsca - zbyt małe szkoły - brak funduszy
Brak kursów tańca	<ul style="list-style-type: none"> - brak lokali

	<ul style="list-style-type: none"> - brak inicjatora - brak wiary we własne możliwości
Brak wyjazdów na zieloną szkołę	<ul style="list-style-type: none"> - brak organizatora - brak funduszy
Mała ilość punktów bibliotecznych	<ul style="list-style-type: none"> - mało czytelników - brak lokali - mało interesujących książek - brak starań ze strony sołectw

b) Problemy dotyczące rodziny i wykluczenia społecznego

Problem społeczny	Przyczyny występowania problemu
Złe relacje w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - mało czasu poświęcanego dzieciom - egoistyczne podejście do życia - uzależnienia - złe wzorce - mało pieniędzy na utrzymanie rodziny - niedostrzeganie perspektyw lepszego życia - brak miejsc, placów zabaw, parków do wspólnego spędzania wolnego czasu całej rodziny
Niezaradność	<ul style="list-style-type: none"> - mało pozytywnych wzorców - słabe przygotowanie do życia w rodzinie - nieumiejętność gospodarowania środkami - uzależnienia
Problemy wychowawcze	<ul style="list-style-type: none"> - niskie umiejętności wychowawcze rodziców - brak dobrych wzorców - uzależnienia - brak specjalistów - niewystarczające wsparcie ze strony instytucji
Brak świetlic socjoterapeutycznych	<ul style="list-style-type: none"> - brak organizacji pozarządowych na terenie gminy - brak osób chętnych do utworzenia świetlicy i prowadzenia jej - brak środków finansowych - brak dobrych praktyk w tym zakresie
Niewystarczająca ilość przedszkoli, brak żłobków	<ul style="list-style-type: none"> - brak bazy lokalowej - brak miejsc w istniejącym przedszkolu - brak funduszy
Niska świadomość społeczna dotycząca potrzeb rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi	<ul style="list-style-type: none"> - brak szkół integracyjnych na terenie gminy - bariery architektoniczne i komunikacyjne - izolacja społeczno – psychiczna dzieci niepełnosprawnych - brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> - przyzwolenie społeczne - stereotyp postrzegania uzależnienia (wstyd się leczyć) - dziedziczenie (ojciec pija – syn pije) - model życia
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> - brak kwalifikacji lub niski poziom wykształcenia - brak doświadczenia zawodowego - niechęć i obawy przed przekwalifikowaniem - opieka nad osobami zależnymi

	<ul style="list-style-type: none"> - brak umiejętności pozyskiwania informacji - trudności komunikacyjne - uzależnienia
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> - niskie wynagrodzenia za pracę, a wysokie koszty utrzymania - brak umiejętności gospodarowania środkami - niechęć do przekwalifikowania, podjęcia pracy - niskie dochody z gospodarstwa rolnego - dziedziczenie biedy - niechęć do podejmowania ryzyka
Niskie dochody z gospodarstwa rolnego	<ul style="list-style-type: none"> - rozdrobnienie gospodarstw - mało gospodarstw specjalistycznych - niskie klasy ziemi - nieumiejętność pozyskiwania środków unijnych, - ograniczona działalność pozarolnicza
Migracja członków rodziny	<ul style="list-style-type: none"> - mało miejsc pracy dobrze płatnej dla osób z niskim wykształceniem - mała mobilność - pogoń za pieniądzem
Brak mieszkań socjalnych, Punktu Interwencji Kryzysowej, Środowiskowego Domu Samopomocy	<ul style="list-style-type: none"> - brak lokali - brak organizacji pozarządowych - brak osób chętnych do tworzenia w/w ośrodków - brak środków finansowych - brak dobrych praktyk
Ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego CIS, KIS	<ul style="list-style-type: none"> - nieznaną różnorodność możliwości korzystania z pomocy - brak specjalistów (psycholog, terapeuta, prawnik, pedagog w szkole podstawowej) - odległość do placówek specjalistycznych (trudności komunikacyjne)
Słaba opieka medyczna	<ul style="list-style-type: none"> - brak specjalistów na terenie gminy - brak opieki medycznej w soboty i niedziele na terenie gminy - komunikacyjna bariera - słaby dostęp do badań profilaktycznych

c) Problemy dotyczące seniorów i osób niepełnosprawnych

Problem społeczny	Przyczyny występowania problemu
Brak usług opiekuńczych	<ul style="list-style-type: none"> - brak organizacji zajmujących się wykonywaniem usług opiekuńczych - słabo rozwinięty na terenach wiejskich wolontariat - niskie emerytury nie pozwalają na indywidualne zatrudnienie opiekunki - wyjazdy młodych członków rodziny za granicę - brak zaufania do obcej osoby sprawującej opiekę - brak środowiskowych domów samopomocy i domów dziennego pobytu
Niewystarczająca opieka medyczna	<ul style="list-style-type: none"> - brak lekarzy specjalistów - źle funkcjonujący system opieki zdrowotnej (leczenie

	<p>szpitalne nie polega na współdziałaniu różnych oddziałów</p> <ul style="list-style-type: none"> - trudności w uzyskaniu skierowania na badania specjalistyczne
Niedostateczna profilaktyka zdrowotna	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt mała świadomość ludzi - niskie środki finansowe na profilaktykę - wysokie ceny zabiegów profilaktycznych - mało punktów rehabilitacyjnych
Zła sytuacja finansowa seniorów i osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - niskie renty emerytury - niedostateczna aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych - dyskryminacja osób starszych i niepełnosprawnych na rynku pracy
Słaba więź międzypokoleniowa	<ul style="list-style-type: none"> - brak spotkań międzypokoleniowych - brak czasu i chęci na spotkania ze starszymi - młodsze pokolenia preferują inne wartości - niedocenywanie osiągnięć i doświadczenia starszych - telewizja (złe wzorce, „złodziej czasu”)
Barriere architektoniczne i komunikacyjne	<ul style="list-style-type: none"> - budynki użyteczności publicznej nie przystosowane dla starszych i niepełnosprawnych - lekceważenie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych - niska świadomość osób starszych, niepełnosprawnych o możliwościach domagania się usunięcia barier
Bezrobocie osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - niskie kwalifikacje - niechęć pracodawców do zatrudniania osoby niepełnosprawnej - mało zakładów pracy chronionej

d) Problemy dotyczące społeczności lokalnej

Problem społeczny	Przyczyny występowania problemu
Mała aktywność społeczna	<ul style="list-style-type: none"> - brak chęci do działania - obojętność - chęci zysku - ograniczony czas - brak dobrych praktyk, nawyków
Ograniczone możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych	<ul style="list-style-type: none"> - brak osób zatrudnionych do tego celu – posiadających umiejętności pisania projektów, rozliczania itp.
Mała obsada personalna w GOKSiR	<ul style="list-style-type: none"> - brak instruktorów (specjalistów) - niewystarczające środki finansowe - brak zainteresowania ze strony radnych - spychanie kultury i sportu na dalsze plany
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> - niskie kwalifikacje - niskie wynagrodzenia za pracę - lenistwo - niezaradność życiowa
Ograniczona baza sportowa	<ul style="list-style-type: none"> - niedostateczna ilość sal i boisk sportowych - małe zaangażowanie społeczności lokalnej

	<ul style="list-style-type: none"> - brak chętnych do pracy społecznej z młodzieżą - brak gminnego obiektu sportowego dostępnego dla wszystkich (basen, kort itp.)
Brak klubów, stowarzyszeń	<ul style="list-style-type: none"> - brak liderów do działania - brak tradycji - niska integracja
Brak organizacji pozarządowych	<ul style="list-style-type: none"> - brak dobrych praktyk - brak zainteresowania tworzeniem organizacji - brak współpracy z innymi organizacjami z poza terenu gminy
Migracja	<ul style="list-style-type: none"> - niskie wynagrodzenie za tą sama pracę w kraju - bezrobocie - utrzymujący się mit o dobrobycie za granicą
Niedostateczna dbałość o środowisko naturalne	<ul style="list-style-type: none"> - dzikie wysypiska śmieci - wypalanie traw i śmieci - brak odbiorców zużytego sprzętu elektronicznego - niska świadomość społeczna dotycząca skutków zanieczyszczania środowiska
Niedostateczne bezpieczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> - mała ilość dyżurów policji na terenie gminy - znieczulica społeczna - pijani kierowcy - wałęsające się psy - wąskie pobocza - zarośnięte pobocza i mała widoczność
Niedostateczna infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> - brak kanalizacji - słaby dostęp do internetu - nie zadawalający stan dróg - mało chodników - niewystarczające oświetlenie uliczne

2. 4. 3. DOMINUJĄCE PROBLEMY SPOŁECZNE

Grupą najbardziej dotkniętą problemami na terenie Gminy Wadowice Górne są osoby starsze i osoby niepełnosprawne. Najważniejsze problemy tych osób to: brak usług opiekuńczych, utrudniony dojazd do lekarza, mało punktów rehabilitacyjnych, bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów, problem z uzyskaniem miejsca w szpitalu, niedostateczna profilaktyka zdrowotna, wysokie ceny zabiegów i leków, bardzo niskie świadczenia emerytalno – rentowe, mało miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, brak wolontariuszy, niedostateczna ilość imprez kulturalnych, wyjazdów, spotkań dla osób starszych i niepełnosprawnych, brak szacunku dla osób starszych i chęci korzystania z ich doświadczeń, słaba więź międzypokoleniowa, egoistyczna postaw do drugiego człowieka.

Innym bardzo ważnym problemem na terenie naszej gminy są problemy rodzin niezaradnych życiowo. Rodziny te borykają się z następującymi problemami: niski poziom wykształcenia rodziców, brak możliwości zatrudnienia dla osób bez przygotowania zawodowego, niskie wynagrodzenia za pracę a wysokie koszty utrzymania rodziny i domu,

brak umiejętności gospodarowania środkami, niezaradność, mało pozytywnych wzorców, brak przygotowania do życia w rodzinie, złe relacje w rodzinie, egoistyczne podejście do życia, uzależnienia rodziców, ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego, Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego wynika z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, bardzo niskich wyników w nauce, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Dzieci z tych rodzin powielają zachowania rodziców i stają się potencjalnymi kandydatami na klientów pomocy społecznej.

2. 5. KAPITAŁ SPOŁECZNY

2. 5. 1. INSTYTUCJE

Na terenie gminy Wadowice Górne funkcjonują:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji
- Gminna Biblioteka Publiczna i 2 filie
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „BIOCEN”
- Apteka (prywatna)
- Gabinet rehabilitacyjny w Wadowicach Górnych
- Gminna Spółdzielnia „SCH” w Wadowicach Górnych
- 11 zakładów, przedsiębiorstw (w tym 9 prywatnych)
- 7 szkół podstawowych
- 1 gimnazjum
- 1 przedszkole i 6 oddziałów przedszkolnych
- 3 Parafie Rzymsko – Katolickie z zabytkowymi kościołami
- 7 Domów Strażaka
- 3 Domy Ludowe

Ponadto funkcjonują organizacje pozarządowe formalne i nieformalne;

- 9 jednostek OSP z 346 członków w tym 23 młodzież do 18 roku życia, kobiet 20
- Ludowy Zespół Sportowy – Piast
- Ludowy Klub Sportowy – Plon

- 5 Kół Gospodyń Wiejskich
- Stowarzyszenie sołtysów
- Stowarzyszenie QUO VADIS Podkarpacie

Mieszkańcy gminy Wadowice Górne , znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej mogą korzystać z instytucji i placówek, znajdujących się poza gminą:

- Powiatowy Urząd Pracy w Mielcu
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu
- Dom Pomocy Społecznej w Mielcu
- Punkt Interwencji Kryzysowej w Mielcu
- Poradnia AA w Mielcu
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Mielcu
- Dom Samotnej Matki i Dziecka w Łysakówku
- Niepubliczny Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy w Mielcu i Roźniatach
- Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta w Mielcu
- Świetlica Profilaktyczno – Wychowawcza w Mielcu
- zakłady pracy (państwowe i prywatne) w sąsiadujących z gminą

2. 5. 2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Przewidywane źródła finansowania strategii to:

1. Środki krajowe

- Środki pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w strategii.
- Środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację Rządową oraz programy celowe.
- Środki budżetu samorządu powiatowego, samorządu województwa,
- Środki prywatne krajowe i zagraniczne oraz pochodzące z różnych programów.

Ponadto gmina występować będzie o środki finansowe zewnętrzne:

- Programy Unii Europejskiej
- Krajowe fundusze publiczne (np. PFRON)

2. Środki pochodzące z Unii Europejskiej

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL)

Dążąc do efektywnego rozwoju zasobów ludzkich, program będzie koncentrował wsparcie na następujących obszarach: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli i wdrażaniem zasady dobrego rządzenia.

Celem głównym Programu jest: wzrost zatrudnienia i spójności społecznej a do osiągnięcia tego celu przyczynia się realizacja sześciu celów strategicznych do których należą:

- 1) Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo
- 2) Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego
- 3) Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce
- 4) Upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy
- 5) Zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa
- 6) Wzrost spójności terytorialnej.

PO KL składa się z 10 priorytetów, realizowanych równolegle na poziomie centralnym i regionalnym.

Priorytety realizowane na szczeblu regionalnym:

- VI. Rynek pracy otwarty dla wszystkich
- VII. Promocja integracji społecznej
- VIII. Regionalne kadry gospodarki
- IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach
- X. Pomoc techniczna.

Ok. 60% środków PO KL zostanie przeznaczona na wsparcie realizowane w poszczególnych regionach. Program Operacyjny Kapitał Ludzki finansowany będzie w 85 proc. ze środków Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz w 15 proc. ze środków krajowych. Całość kwoty, jaką przewidziano na realizację Programu, wynosi prawie 11,5 mld euro, w tym wkład finansowy Europejskiego Funduszu Społecznego to ponad 9,7 mld euro a pozostałą część stanowią środki krajowe.

- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW)

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 będzie realizowany na terenie całego kraju. Instrumenty PROW podzielono na zadania, których realizacja ma się przyczynić do osiągnięcia następujących celów:

- poprawa konkurencyjności rolnictwa i leśnictwa przez wspieranie restrukturyzacji, rozwoju i innowacji
- poprawa środowiska naturalnego i terenów wiejskich przez wspieranie gospodarowania gruntami
- poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz popierania różnicowania działalności gospodarczej.

- Programy Wspólnot Europejskich

Między innymi - Młodzież w działaniu

- Leonardo da Vinci
- Sokrates
- Kultura

- Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich (PPWOW).

Program powstał w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej i ma służyć rozwiązywaniu problemów społecznych. W dniu 7 kwietnia 2006 r. podpisana została umowa pomiędzy Bankiem Światowym a polskim rządem w sprawie pożyczki na finansowanie PPWOW. Ma on trwać do końca 2009 r.

Program składa się z trzech części:

- Programu Integracji Społecznej,
- Reformy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
- oraz kampanii informacyjno-świadomościowej na temat problemów integracji Społecznej i reformy KRUS.

Do finansowania części zadań zawartych w Gminnej Strategii Rozwoju Polityki Społecznej służy **Program Integracji Społecznej**. Ten program to nie tylko pieniądze, ale i skuteczne narzędzia do rozwoju gminy. Samorządy gminne otrzymują wsparcie w projektowaniu lokalnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, szkolenia, baza Dobrych Praktyk, a także wysoko kwalifikowani konsultanci, którzy na bieżąco współpracują z gminami. Gminy otrzymują też wsparcie dla lepszego aktywizowania lokalnej społeczności, pomoc w identyfikacji lokalnych liderów, motywowaniu ich do działania oraz w zachęcaniu mieszkańców do aktywnego włączania się w rozwiązywanie problemów społecznych.

Do programu zakwalifikowano 500 gmin. Wybrano te gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, które są w najgorszej sytuacji z uwagi na mnogość problemów społecznych. Wzięto przy

tym pod uwagę kilkanaście wskaźników takich jak m. in. niski dochód na mieszkańca, peryferyjność położenia, liczba klientów pomocy społecznej, struktura demograficzna, niekorzystna struktura gospodarcza i mała aktywność społeczna. Gmina Wadowice Górne otrzymała do dyspozycji kwotę 95,500 euro co stanowi 342.892,75 zł. W bieżącym roku wykorzystane zostało 114.000 zł.

Program PIS stworzy możliwość sfinansowania projektów dla :

- 1) ludzi starszych,
- 2) dzieci i młodzieży,
- 3) rodzin z dziećmi,
- 4) społeczności lokalnej

W ramach programu PIS w 2008r. na terenie gminy przy znacznym zaangażowaniu społeczeństwa zorganizowano między innymi;

- Festyn rodzinny,
- Rodzinny Festyn Integracyjny z Osobami Niepełnosprawnymi,
- Wyjazd do Węgier na Międzynarodowy Festiwal Piłki Ręcznej CELL-CUP Veszprem,
- Obóz sportowy „Wakacje z piłką”,
- Festyn pod hasłem „ A mój dziadek był strażakiem”,
- Festyn integracyjny pt. „ Chwalmy owoc rolniczego trudu”,
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe „ Rozwiń skrzydła”,
- Spotkanie profilaktyczno – integracyjne pt. „ Rodzinka razem”,
- Zajęcia pozalekcyjne dla młodzieży w Gimnazjum w Wadowicach Górnych,
- Zajęcia dla młodzieży modelarnia lotnicza pt. „ Orleża na skrzydłach historii”

2. 5. 3 ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi narzędzie do określenia priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Ocenia zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategicznym. Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana przez uczestników warsztatów dotyczących opracowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Przedstawiona poniżej analiza SWOT obrazowo przedstawia jak społeczność lokalna postrzega obecną sytuację w gminie. Wiele kwestii podnoszonych było przez kilka lub nawet kilkanaście osób. Były to zagadnienia precyzowane bardzo szczegółowo, iż można by je traktować jako punkt wyjścia do konstruowania konkretnego zadania.

- Kwestie dotyczące dzieci i młodzieży

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - duża liczba dzieci i młodzieży, w tym duża grupa dzieci uzdolnionych , - dobra baza lokalowa szkół , - dobrze wykwalifikowana kadra pracująca w szkołach , - większość dzieci i młodzieży posiada komputery , część z nich posiada dostęp do internetu, - duża ilość wycieczek szkolnych sponsorowanych , - możliwość korzystania z biblioteki gminnej z kawiarenką internetową oraz punktów bibliotecznych, - duża hala gimnastyczna w gimnazjum i Szkole Podstawowej w Wadowicach Górnych i Izbiskach - drużyna piłki ręcznej , - drużyny piłki nożnej , - miejscowe zakłady pracy - dowóz uczniów z terenu gminy do szkół specjalnych i ośrodków szkolno – wychowawczych, - możliwość uzyskania stypendium, dożywiania w szkole (programy rządowe), 	<ul style="list-style-type: none"> - duża liczba dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach i niewydolnych wychowawczo, - brak aspiracji zawodowych u części młodzieży, - kompleksy i mała wiara w własne możliwości, - brak w szkołach pomocy specjalistycznej (psychologa, pedagoga, logopedy, doradcy zawodowego), - utrudnione korzystanie z zajęć dodatkowych ze względu na dużą odległość od miejsca zamieszkania, trudności komunikacyjne, - utrudniony dostęp do Internetu, - mała ilość zajęć dodatkowych w szkołach dla dzieci zdolnych i dzieci z problemami, - brak świetlic, - brak dziecińców, - mała ilość placów zabaw - niewystarczająca ilość obiektów sportowych, - brak miejsc do spotkań, - mała ilość obiektów kulturalnych , - brak atrakcyjnych propozycji spędzania czasu wolnego dla młodzieży, - migracja młodzieży wykształconej ,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania , - zorganizowanie zajęć eliminujących trudności w nauce dzieci i młodzieży, - możliwość pozyskiwania środków unijnych - uczestniczenie młodzieży w wymianie międzynarodowej, - zatrudnienie kadry specjalistycznej, - rosnący poziom wykształcenia młodzieży, 	<ul style="list-style-type: none"> - odpływ wykwalifikowanej kadry pracowniczej, - ograniczone możliwości atrakcyjnego spędzania wolnego czasu , który powoduje wzrost patologii, - negatywny wpływ mediów na dzieci i młodzież, - brak ambicji zawodowych młodzieży, - brak perspektyw rozwoju dla młodzieży, - łatwy dostęp młodzieży do środków uzależniających, - wzrastająca liczba dzieci niepełnosprawnych intelektualnie, - bariery architektoniczne dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,

Kwestie dotyczące rodziny

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - otwartość na zmiany , - chęć do pracy i podnoszenia kwalifikacji, - mocne więzi rodzinne, - kultywowanie tradycji, - wzrastająca liczba zakładów pracy i działalności gospodarczej na terenie gminy, - dobrze rozwijająca się infrastruktura, - niskie bezrobocie , 	<ul style="list-style-type: none"> - niska umiejętności gospodarowania posiadanymi środkami w niektórych rodzinach, - ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego , - mała ilość przedszkoli dla dzieci od lat 3, - mała ilość placów zabaw, - brak żłobków, świetlic, - brak opieki zdrowotnej na terenie gminy w soboty i niedziele, - mała ilość lekarzy specjalistów, - egoistyczne podejście do życia, - słabnące zaangażowanie rodziców w wychowanie i kształcenie dzieci, - niski poziom wykształcenia rodziców, - wzrost niezaradności w rodzinach , - brak pozytywnych wzorców i przygotowania do życia w rodzinie , - znieczulica społeczna , - uzależnienia , - bariera komunikacyjna, - brak zorganizowanego doradztwa zawodowego, - brak mieszkań socjalnych, - brak punktu interwencji kryzysowej, - dziedziczenie biedy, - alkoholizm i przemoc w rodzinie, - rozdrobnione gospodarstwa rolne i niska klasa gleby,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość utworzenia żłobków przedszkoli, świetlic, placów zabaw i dziecińców, - umiejętność pozyskiwania środków unijnych, - tworzenie dużych gospodarstw specjalistycznych , - tworzenie punktów konsultacyjnych i poradnictwa specjalistycznego, - zapewnienie opieki zdrowotnej na terenie gminy w soboty i niedziele, - utworzenie stowarzyszeń , organizacji społecznych angażujących rodziny do działania na rzecz rodziny i społeczności lokalnej, - organizowanie rodzinnych festynów integracyjnych, spotkań okolicznościowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - ubożenie rodzin, słaba polityka państwa, - mało dobrych praktyk, - migracje członków rodzin, - niskie wynagrodzenie za pracę a wysokie koszty utrzymania rodziny, - niska opłacalność produkcji rolnej, - kryzys wartości rodzinnych, patriotycznych i religijnych,

- kwestie dotyczące osób starszych i niepełnosprawnych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - dyspozycyjność czasowa, - chęć do uczestniczenia w życiu społecznym - bogate doświadczenie życiowe, - znajomość tradycji , historii i kultury regionu, - pracownicy socjalni przygotowani do udzielania pomocy i wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych, - możliwość pozyskania środków na likwidację barier architektonicznych, - dostęp do rehabilitacji, - pomoc sąsiedzka, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak usług opiekuńczych, - brak szacunku do seniorów, - stereotyp postrzegania osób starszych i niepełnosprawnych, - niska profilaktyka zdrowotna , - niewykorzystywanie potencjału seniorów, - brak miejsc spotkań, klubów seniora, - brak wolontariuszy, - zła sytuacja finansowa osób starszych i niepełnosprawnych, - bariery architektoniczne i transportowe, - mało działań integracyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych, - mało miejsc pracy dla osób starszych i niepełnosprawnych, - brak ośrodków wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość korzystania z programów unijnych , - wymiana doświadczeń życiowych w organizowanych spotkaniach , - nawiązywanie kontaktów międzyludzkich, - łamanie stereotypów na temat niedołączności osób starszych, - upowszechnienie idei wolontariatu, - aktywizacja zawodowa 	<ul style="list-style-type: none"> - bezradność i osamotnienie z powodu migracji osób bliskich , - pogarszający się stan zdrowia fizycznego i psychicznego, - ubożenie społeczności, - wzrost obojętności społeczeństwa na problemy osób starszych i niepełnosprawnych, - niedocenianie przez społeczeństwo doświadczenia i umiejętności osób starszych, - wzrost liczby osób niepełnosprawnych,

- kwestie dotyczące społeczności lokalnej

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - rozwijające się zakłady przemysłowe na terenie gminy, - niska stopa bezrobocia, - dobry dostęp do instytucji użyteczności publicznej (nowe gimnazjum, szkoły podstawowe, urząd gminy, gminna spółdzielnia, banki, przychodnie lekarskie , apteka , policja, poczta, ośrodek pomocy społecznej, punkt rehabilitacyjny, sklepy spożywcze i wielobranżowe) - dobry rozwój infrastruktury gminy, - dostęp do pełno wymiarowej hali 	<ul style="list-style-type: none"> - mała aktywność społeczeństwa, - mocno ograniczony dostęp do internetu dla mieszkańców gminy, - brak boisk i sal gimnastycznych w niektórych szkołach w gminie , - trudności z dowozem dzieci na zajęcia sportowe, - brak instruktorów do pracy z dziećmi i młodzieżą , - nieumiejętność pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, - brak zorganizowanego doradztwa

<p>sportowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - kapela ludowa z tradycjami, - zespół taneczny ludowy i estradowy, - aktywizowanie społeczności lokalnej gminy poprzez organizowanie turniejów wsi, - kluby sportowe z sekcją piłki nożnej , - drużyna piłki ręcznej dziewcząt z sukcesami na arenie międzynarodowej , - duże zaangażowanie trenera piłki ręcznej , - dużo imprez rozrywkowych, kulturalnych ogólnodostępnych, - nieskażone środowisko naturalne, - mała przestępczość na terenie gminy, - Ochotnicze Straże Pożarne w 10 wsiach, - działalność kawiarenki internetowej, 	<p>zawodowego</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak lokalnej gazety, - drogi wymagające remontów, - niedostateczna ilość chodników przy głównych drogach, - mała ilość wyznaczonych miejsc dla pieszych , - niedostateczna ilość latarni przydrożnych , - brak ścieżek rowerowych, - niski poziom wiedzy na temat ochrony środowiska , - rozdrobnienie i niskie dochody z gospodarstw rolnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość korzystania z programów unijnych , - możliwość organizowania imprez integracyjnych , aktywizujących , - współpraca międzynarodowa , - duże zainteresowanie osób obcych zamieszkaniem na terenie gminy, - zachęcanie przedsiębiorców do inwestowania na terenie gminy, - tworzenie właściwych warunków do wykorzystania aktywności społecznej, - rozwój miejscowych zakładów pracy dających zatrudnienie mieszkańcom gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> - migracje członków rodziny, - wzrost zatrudnienia na „czarno” - znikome doświadczenie w pozyskiwaniu środków z UE, - mała aktywność w dziedzinie kultury i sportu, - liczne zwolnienia w niektórych zakładach pracy, - pogorszająca się sytuacja materialna mieszkańców, - brak poczucia bezpieczeństwa,

3. KIERUNKI ROZWOJU GMINY.

3. 1. WIZJA ROZWOJU SPOŁECZNEGO GMINY WADOWICE GÓRNE

Gmina Wadowice Górne będzie bezpieczna, aktywna i zintegrowana społecznie, bogata, przyjazna dla mieszkańców i gości, dbająca o seniorów i osoby niepełnosprawne, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą, zapewniająca edukację na różnych szczeblach i wysokim poziomie, miejsca pracy i pełną opiekę zdrowotną z dobrymi warunkami do uprawiania sportu, rekreacji oraz kultywowania tradycji i kultury regionu.

3. 2. CELE GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE.

3. 2. 1. DZIAŁANIA NA RZECZ DZIECI I MŁODZIEŻY

Cel główny:

Zwiększenie poziomu edukacji i integracji wśród dzieci i młodzieży.

Cele szczegółowe:

1. Umożliwienie dostępu do wysokiej jakości edukacji i kultury.
2. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
3. Obywatelskie uaktywnienie dzieci i młodzieży.
4. Nawiązanie współpracy międzynarodowej.
5. Rozwijanie zdolności i atrakcyjne zagospodarowanie wolnego czasu.
6. Podniesienie aktywności fizycznej wśród młodzieży i dzieci.
7. Ułatwienie dostępu do wypoczynku i integracji dla dzieci i młodzieży sprawnej i niepełnosprawnej.
8. Ułatwienie dostępu do nowych technologii i łatwego zdobywania informacji oraz dostępu do zbiorów bibliotecznych.

Kierunki działania:

1. Organizacja zajęć pozalekcyjnych, kursów językowych, tanecznych, informatycznych, warsztatów poetyckich, warsztatów rzemiosła, wyjazdów edukacyjnych typu „Zielona szkoła”.
2. Prowadzenie zajęć wyrównawczych i likwidacja barier architektonicznych w szkołach.
3. Założenie klubów jako miejsc spotkań, lokalnej gazety, organizacja koncertów, kół teatralnych, festynów, pokazów np. tanecznych, sportowych, strażackich.
4. Zachęcanie do wspólnego i aktywnego spędzania wolnego czasu, typu organizowanie przez

- młodzież kampanii społecznych w mediach (artykuły w gazetach, ulotki, plakaty, ogłoszenia w radio), poprzez kampanie pokazywanie takiego typu spędzania wolnego czasu jako pożyteczny i przyjemny. Organizacja wolontariatu.
5. Organizacja wymiany międzynarodowej, przekonanie dorosłych do tego typu rozwiązań, dotarcie do źródeł z których może wyniknąć ta współpraca, zachęcanie młodzieży do kształtowania języka, korespondencji międzynarodowej, wspierania chęci przeżycia przygody.
 6. Organizacja dyskotek, zawodów, konkursów artystycznych, recytatorskich, śpiewu, kucharskich - nauka gotowania tradycyjnych potraw, konkursy zręcznościowe.
 7. Zachęcanie do aktywnego uprawiania sportu w każdym wieku. Zakup wysokiej jakości sprzętu sportowego, budowa basenu, ściany do wspinaczki, lodowiska, utworzenie siłowni z podstawowym sprzętem.
 8. Zorganizowanie miejsca wypoczynku dla młodzieży z atrakcyjnym wyposażeniem np. świetlice z bilardem, stołem tenisowym, internetem, czytelnia, Zorganizowanie przystępnego dojazdu do świetlic i inne zajęcia.
 9. Otwarcie bibliotek z czytelnia i internetem we wszystkich miejscowościach dostępnych dla dzieci i młodzieży

3. 2. 2. DZIAŁANIA NA RZECZ RODZIN

Cel główny:

Zacieśnienie więzi rodzinnych

Cele szczegółowe

1. Zapobieganie problemom wychowawczym i niezaradności w rodzinie.
2. Podniesienie poziomu życia mieszkańców gminy i ograniczenie skutków bezrobocia i migracji.
3. Zwiększenie liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym i zagospodarowanie czasu wolnego rodziny.
4. Podniesienie poczucia bezpieczeństwa.
5. Ułatwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i opieki medycznej.
6. Ułatwienie dostępu do edukacji i informacji oraz podniesienie świadomości rolników.
7. Wspieranie rodzin, u których występują problemy niepełnosprawności w szczególności z dziećmi niepełnosprawnymi

Kierunki działania.

1. Utworzenie punktu doradztwa i zatrudnienie specjalistów (psycholog, pedagog, psychoterapeuta, logopeda, prawnik)
2. Utworzenie grup wsparcia dla rodzin niezaradnych i z problemami.
3. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej.
4. Utworzenia stowarzyszenia działającego na rzecz rodzin.
5. Zorganizowanie kursów dokształcających w zakresie tworzenia jednoosobowych i rodzinnych firm.
6. Wydawanie lokalnej gazety i strony internetowej.
7. Organizowanie kursów i szkoleń przekwalifikowania.
8. Uruchomienie gminnego środka komunikacji (BUS).
9. Utworzenie środowiskowego domu samopomocy.
10. Zatrudnienie opiekunek środowiskowych.
11. Utworzenie wolontariatu.
12. Utworzenie ośrodka pośrednictwa zawodowego (doradztwo zawodowe, pośrednik pracy, IPD).
13. Utworzenie przedszkoli dla dzieci w wieku 3 – 5 lat.
14. Utworzenie żłobka, świetlic, klubo - kawiarni.
15. Utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej zapewniającej dzieciom pomoc w nauce, opiekę i rozrywkę po lekcjach oraz posiłek.
16. Utworzenie pełnego kompleksu sportowego, dostępnego dla wszystkich grup wiekowych.
17. Utworzenie parków i placów zabaw.
18. Utworzenie mieszkań socjalnych.
19. Utworzenie punktu interwencji kryzysowej.
20. Systematyczna współpraca z kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży, sądem rodzinnym i policją.
21. Podjęcie starań w kierunku zatrudnienia lekarzy specjalistów w miejscowym Ośrodku zdrowia (przynajmniej jeden raz w tygodniu).
22. Utworzenie grupy AA.
23. Wydanie biuletynu informacyjnego na temat profilaktyki i leczenia.
24. Szkolenia w zakresie obsługi komputera i internetu i wykorzystanie ich w życiu.
25. Szkolenia na temat pozyskiwania środków zewnętrznych.
26. Szkolenia na temat tworzenia specjalistycznych i agroturystycznych gospodarstw.
27. Utworzenie punktu konsultacyjno – informacyjnego dla rolników.
28. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności

poprzez: wczesną interwencję, kompleksową rehabilitację, pomoc materialną.

3.2. 3. DZIAŁANIA NA RZECZ SENIORÓW I OSOB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cel główny:

Zbudowanie systemu oparcia społecznego dla osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe:

1. Wzmacnianie i pogłębianie więzi międzypokoleniowej.
2. Propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.
3. Podniesienie świadomości o korzyściach płynących z profilaktyki zdrowotnej.
4. Podejmowanie działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
5. Edukacja i promocja środowiskowych form pomocy.
6. Ułatwienie dostępu do usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania.
7. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Kierunki działania:

1. Uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Organizowanie spotkań seniorów z młodszym pokoleniem.
3. Poszerzenie ofert rozrywkowo kulturalnych dla osób w różnym wieku.
4. Organizowanie wycieczek, tworzenie ścieżek zdrowia.
5. Organizowanie spotkań i imprez kulturalnych.
6. Organizowanie spotkań i szkoleń w zakresie profilaktyki.
7. Organizowanie białych niedziel.
8. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej
9. Organizowanie spotkań integracyjnych, festynów, wycieczek.
10. Utworzenie „Klubu Seniora”, uniwersytetu III wieku, wolontariatu.
11. Przeszkolenie i zatrudnienie osób chętnych do wykonywania usług opiekuńczych.
12. Budowa środowiskowego domu samopomocy lub placówki opiekuńczo leczniczej.
13. Zwiększenie liczby placówek rehabilitacyjnych na terenie gminy.
14. Zorganizowanie spotkania z doradcą zawodowym Powiatowego Urzędu Pracy.
15. Współpraca z PCPR i Zakładami Pracy Chronionej.

3. 2. 4. DZIAŁANIA NA RZECZ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Cel główny:

Podniesienie poziomu życia i aktywności społecznej.

Cele szczegółowe:

1. Rozwijanie przedsiębiorczości i promocji gminy.
2. Ułatwianie pozyskiwania środków zewnętrznych.
3. Stworzenie warunków do powstawania organizacji pozarządowych, stowarzyszeń.
4. Kultywowanie tradycji i kultury regionu.
5. Zachęcanie i stwarzanie warunków do rozwoju aktywności sportowej.
6. Podniesienie świadomości o konieczności dbania o środowisko.
7. Włączenie społeczności w proces konsultacji na rzecz podniesienia jakości życia.
8. Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Kierunki działania:

1. Zorganizowanie szkoleń.
2. Stworzenie punktów informacyjno - konsultacyjnych.
3. Aktualizowanie strony internetowej gminy.
4. Organizowanie spotkań i festynów integracyjnych.
5. Szkolenie specjalistów w dziedzinie pozyskiwania środków zewnętrznych.
6. Pisanie dobrych projektów.
7. Nawiązanie kontaktu z organizacjami z sąsiednich gmin.
8. Przekazywanie dobrych praktyk.
9. Powołanie „Stowarzyszenia Kobiet”.
10. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej.
11. Organizowanie spotkań integracyjnych międzypokoleniowych.
12. Zachęcanie do uprawiania sportu w każdym wieku.
13. Organizowanie zawodów sportowych w różnych dyscyplinach.

14. Przekazywanie dobrych praktyk z innych rejonów kraju.
15. Edukacja w zakresie ochrony środowiska i ekologii.
16. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci.
17. Segregacja odpadów.
18. Organizowanie spotkań, konsultacji w celu wypowiedzenia się na temat niedostatków w infrastrukturze.
19. Organizowanie spotkań informacyjnych dla osób i rodzin dotkniętych problemem.
20. Wdrażanie stosowanych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży w szkołach.
21. Praca nad zmianą zachowań i postaw mieszkańców wobec osób nadużywających alkoholu.
22. Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia.
23. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (załącznik nr 2 do GSRPS)

3. 2. 5. KIERUNKI DZIAŁAŃ ODNOSZĄCE SIĘ DO CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH

DZIAŁANIA NA RZECZ DZIECI I MŁODZIEŻY

Cel szczegółowy	Kierunki działania	Termin realizacji	Odpowiedzialny za realizację	Produkt	Rezultat
1. Umożliwienie dostępu do wysokiej jakości edukacji i kultury	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacja zajęć pozalekcyjnych, kursów językowych, tanecznych, informatycznych, warsztatów poetyckich, warsztatów rzemiosła, wyjazdów edukacyjnych typu „Zielona szkoła”. - Zachęcanie do wspólnego i aktywnego spędzania wolnego czasu, typu organizowanie przez młodzież kampanii społecznych w mediach (artykuły w gazetach, ulotki, plakaty, ogłoszenia w radio), poprzez kampanie pokazujące takie typy spędzania wolnego czasu jako pożyteczny i przyjemny. 	2009 – 2015	Dyrektorzy wszystkich szkół na terenie gminy.	<ul style="list-style-type: none"> - kurs językowy - kurs taneczny - kurs informatyczny - warsztaty poetyckie - warsztaty rzemiosła - wyjazdy edukacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> - lepsza znajomość języka obcego wśród 50 osób - lepsze samopoczucie, rozwinięte umiejętności taneczne wśród 50 osób - znajomość obsługi komputera, swobodne poruszanie się w sieci internetowej wśród 100 osób - odkrywanie i rozwijanie talentów wśród 10 osób - przypomnienie zanikających zawodów wśród 30 osób - zdobycie wiedzy w alternatywny i przyjazny sposób wśród 30 osób
2. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie zajęć wyrównawczych i likwidacja barier komunikacyjnych i architektonicznych w szkołach 	W miarę potrzeb 2009 - 2015	Dyrektorzy wszystkich szkół na terenie gminy. Samorząd gminny.	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia wyrównawcze z j. polskiego i matematyki - podjazdy w szkołach dla niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> - wyrównanie poziomu nauczania wśród dzieci - szkoła bez barier
3. Obywatelskie uaktywnienie dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> - Założenie klubów jako miejsc spotkań, lokalnej gazety, organizacja koncertów, kół teatralnych, festynów, pokazów np. tanecznych, sportowych, strażackich. - Organizacja wolontariatu, 	2009 – 2015	Samorząd gminny. Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji	<ul style="list-style-type: none"> - klub lub świetlica - lokalna gazeta - koncert - koło zainteresowań - wolontariat 	<ul style="list-style-type: none"> - integracja młodzieży - lepszy przepływ informacji o gminie wśród mieszkańców - integracja, zgłębienie kultury wśród 200 osób - rozwijanie różnych zainteresowań wśród 200 osób - rozwijanie bezinteresownej pomocy wśród 20 osób

4. Nawiązanie współpracy międzynarodowej.	- Organizacja wymiany międzynarodowej, przekonanie dorosłych do tego typu rozwiązań, dotarcie do źródeł z których może wyniknąć ta współpraca, zachęcanie młodzieży do kształtowania języka, korespondencji międzynarodowej, wspierania chęci przeżycia przygody.	2009 – 2015	Dyrektor Gimnazjum	- wymiana międzynarodowa - korespondencja międzynarodowa	- kształtowanie obcego języka - poznanie odmiennej kultury wśród 20 osób - umiejętność pisania w obcym języku, nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami
5. Rozwijanie zdolności i atrakcyjne zagospodarowanie wolnego czasu.	- Organizacja dyskotek, zawodów, konkursów artystycznych, recytatorskich, śpiewu, kucharskich - nauka gotowania tradycyjnych potraw, konkursy zręcznościowe.	2009 – 2015	Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji	- dyskoteka - kurs gotowania - zawody sportowe	- aktywne spędzanie wolnego czasu, integracja osób - podniesienie umiejętności gotowania wśród 30 osób - zdrowa rywalizacja, podniesienie sprawności fizycznej, integracja
6. Podniesienie aktywności fizycznej wśród młodzieży i dzieci.	- Zachęcanie do aktywnego uprawiania sportu w każdym wieku. Zakup wysokiej jakości sprzętu sportowego, budowa basenu, ściany do wspinaczki, lodowiska, utworzenie siłowni z podstawowym sprzętem.	2009 – 2015	Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji Samorząd Gminny.	- ściana do wspinaczki - lodowisko	- rozrywka innego rodzaju, nowe doświadczenie - rozrywka i sport w czasie zimy aktywne spędzanie wolnego czasu.
7. Ułatwienie dostępu do wypoczynku i integracji dla dzieci i młodzieży sprawnej i niepełnosprawnej.	- Zorganizowanie miejsca wypoczynku dla młodzieży z atrakcyjnym wyposażeniem np. świetlice z bilardem, stołem tenisowym, internetem, czytelnie, Zorganizowanie przystępnego dojazdu do świetlic i inne zajęcia.	2009 – 2015	Samorząd gminny. Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji Samorząd gminny.	- internet - gminna komunikacja	- dostęp do informacji, łatwe zdobywanie wiedzy, możliwość nawiązywania kontaktów - dojazd na zajęcia, koła zainteresowań
8. Ułatwienie dostępu do nowych technologii i łatwego zdobywania informacji oraz dostępu do zbiorów bibliotecznych.	- Otwarcie bibliotek z czytelnia i internetem we wszystkich miejscowościach dostępnych dla dzieci i młodzieży	2009 - 2015	Samorząd gminny.	- biblioteka w każdej miejscowości	- zwiększenie czytelnictwa, pogłębienie kultury i wiedzy, łatwy dostęp do lektur

DZIAŁANA NA RZECZ RODZINY

Cel szczegółowy	Kierunki działania	Termin realizacji	Odpowiedzialny za realizację	Produkt	Rezultat
1. Zapobieganie problemom wychowawczym i niezaradności w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - Utworzenie punktu doradztwa i zatrudnienie specjalistów (psycholog, pedagog, psychoterapeuta, logopeda, prawnik) - Utworzenie grup wsparcia dla rodzin niezaradnych i z problemami. - Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej. - Utworzenia stowarzyszenia działającego na rzecz rodzin. 	<p style="text-align: center;">W miarę potrzeb 2009 - 2015</p>	<p>Samorząd gminny. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - punkt doradczy - grupa wsparcia dla rodzin niezaradnych i z problemami - stowarzyszenie działające na rzecz rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie poziomu wiedzy u 30 rodzin nt. właściwego wychowywania dzieci i umiejętnego gospodarowania posiadanymi środkami, rozwiązywania swoich problemów , - wzmocnienie poczucia wartości i aktywizacja 20 rodzin, - integracja i wzajemne rozwiązywanie problemów przez 20 rodzin
2. Podniesienie poziomu życia mieszkańców gminy i ograniczenie skutków bezrobocia i migracji.	<ul style="list-style-type: none"> - Zorganizowanie kursów dokształcających w zakresie tworzenia jednoosobowych i rodzinnych firm. - Wydawanie lokalnej gazety i strony internetowej. - Organizowanie kursów i szkoleń przekwalifikowania. - Uruchomienie gminnego środka komunikacji (BUS). - Utworzenie środowiskowego domu samopomocy. - Zatrudnienie opiekunek środowiskowych. - Utworzenie wolontariatu. - Utworzenie ośrodka pośrednictwa zawodowego 	<p style="text-align: center;">W miarę potrzeb 2009 - 2015</p>	<p>Samorząd gminy</p> <p style="text-align: center;">Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kurs dokształcający - lokalna gazeta i strona internetowa - kursy i szkolenia przekwalifikujące - gminny ośrodek komunikacji (BUS) - środowiskowy dom samopomocy, - zatrudnione opiekunki - ośrodek pośrednictwa zawodowego 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost zainteresowania rozpoczęciem działalności dla 20 osób - dotarcie z informacją nt. gminy do 500 rodzin - zdobycie nowych kwalifikacji i motywacji przez 50 osób - przewóz 20 osób dziennie z terenu gminy do Ośrodka zdrowia i instytucji. - zapewnienie opieki dla 20 osób, - zapewnienie opieki dla 10 osób starszych samotnych, - zaktywizowanie do podjęcia pracy 20 osób,
3. Zwiększenie liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym i zagospodarowanie czasu wolnego rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> - Utworzenie przedszkola dla dzieci w wieku 3 – 5 lat. - Utworzenie żłobka, świetlic, klubu kawiarni. - Utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej zapewniającej dzieciom pomoc w nauce, opiekę i rozrywkę po lekcjach oraz posiłek. 	<p style="text-align: center;">W miarę potrzeb 2009 – 2015</p> <p style="text-align: center;">W miarę potrzeb 2009 - 2015</p>	<p>Samorząd gminny.</p> <p style="text-align: center;">Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedszkole dla dzieci w wieku 3 – 5 lat - żłobek - 1 szt. - świetlica - 5 szt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie opieki przedszkolnej dla 50 dzieci - zapewnienie opieki dla 20 dzieci, - zagospodarowanie wolnego czasu i pomoc w odrabianiu lekcji dla 30 dzieci,

	<ul style="list-style-type: none"> - Utworzenie pełnego kompleksu sportowego, dostępnego dla wszystkich grup wiekowych. - Utworzenie parków i placów zabaw. 		Samorząd Gminy	<ul style="list-style-type: none"> - obiekt sportowy - 1 szt. - place zabaw - 5 szt. 	<ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie czasu wolnego dla rodzin, - spędzanie czasu wolnego przez dzieci (dobra zabawa)
4. Podniesienie poczucia bezpieczeństwa.	<ul style="list-style-type: none"> - Utworzenie mieszkań socjalnych. - Utworzenie punktu interwencji kryzysowej. - Systematyczna współpraca z kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży, sądem rodzinnym i policją. 	<p>2012 – 2015</p> <p>2009 - 2015</p>	<p>Samorząd gminny.</p> <p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mieszkanie socjalne - 2 szt. - punkt interwencji kryzysowej - 1 szt 	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie schronienia dla rodzin w sytuacjach kryzysowych - zapewnienie schronienia dla matki z dzieckiem
5. Ułatwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i opieki medycznej.	<ul style="list-style-type: none"> - Podjęcie starań w kierunku zatrudnienia lekarzy specjalistów w miejscowym Ośrodku zdrowia (przynajmniej jeden raz w tygodniu). - Utworzenie grupy AA. - Wydanie biuletynu informacyjnego na temat profilaktyki i leczenia. 	2009 - 2015	<p>Samorząd gminny.</p> <p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	- grupa AA	- wsparcie dla 10 osób uzależnionych
6. Ułatwienie dostępu do edukacji i informacji oraz podniesienie świadomości rolników.	<ul style="list-style-type: none"> - Szkolenia w zakresie obsługi komputera i internetu i wykorzystanie ich w życiu. - Szkolenia na temat pozyskiwania środków zewnętrznych. - Szkolenia na temat tworzenia specjalistycznych i agroturystycznych gospodarstw. - Utworzenie punktu konsultacyjno – informacyjnego dla rolników. 	W miarę potrzeb 2009 - 2015	<p>Samorząd gminny.</p> <p>Ośrodek doradztwa rolniczego (ODR)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - szkolenie informatyczne 10 szkoleń - szkolenie rolników - 2 szt. 	<ul style="list-style-type: none"> - nabycie umiejętności obsługi komputera z wykorzystaniem internetu dla 50 rolników - objęcie doradztwem 50 rolników
7. Wspieranie rodzin, u których występują problemy niepełnosprawności a w szczególności z dziećmi niepełnosprawnymi	<ul style="list-style-type: none"> - Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez: wczesną interwencję, kompleksową rehabilitację, pomoc materialną. 	2009 - 2015	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.	- praca socjalna	- objęcie pracą wszystkie rodziny z małymi dziećmi niepełnosprawnymi

DZIAŁANA NA RZECZ SENIORÓW I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

Cel szczegółowy	Kierunki działania	Termin realizacji	Odpowiedzialny za realizację	Produkt	Rezultat
1. Wzmacnianie i pogłębianie więzi międzypokoleniowej.	<ul style="list-style-type: none"> - Uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych. - Organizowanie spotkań seniorów z młodszym pokoleniem. - Poszerzenie ofert rozrywkowo kulturalnych dla osób w różnym wieku. 	2009 - 2015	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji	- spotkanie integracyjne	- spotkaniem objęte zostanie 50 osób
2. Propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.	<ul style="list-style-type: none"> - Organizowanie wycieczek, tworzenie ścieżek zdrowia. - Organizowanie spotkań i imprez kulturalnych. 	2009 - 2015	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji	- wycieczka - impreza	- uczestnictwo 30 osób - uczestnictwo 100 osób
3. Podniesienie świadomości o korzyściach płynących z profilaktyki zdrowotnej.	<ul style="list-style-type: none"> - Organizowanie spotkań i szkoleń w zakresie profilaktyki. - Organizowanie białych niedziel. 	2009 - 2015	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- biała niedziela	- podniesienie wiedzy na temat swojego zdrowia u 200 osób
4. Podejmowanie działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.	<ul style="list-style-type: none"> - likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej - Organizowanie spotkań integracyjnych, festynów, wspólnych wycieczek. 	W miarę potrzeb 2009 - 2015	Samorząd gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- podjazdy - festyn integracyjny	- samodzielne korzystanie z budynków użyteczności publicznej. - integracja 300 osób
5. Promocja środowiskowych form samopomocy.	<ul style="list-style-type: none"> - Utworzenie klubu seniora, uniwersytetu III – wieku, wolontariatu. 	W miarę potrzeb 2009 - 2015	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- klub seniora	- miejsce spotkań dla 20 osób
6. Ułatwienie dostępu do usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania.	<ul style="list-style-type: none"> - Przeszkolenie i zatrudnienie osób chętnych do wykonywania usług opiekuńczych. - Budowa środowiskowego domu samopomocy lub placówki opiekuńczo leczniczej - Zwiększenie liczby placówek rehabilitacyjnych na terenie gminy. 	W miarę potrzeb 2009 - 2015	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Samorząd gminy	- usługi opiekuńcze - placówka opiekuńczo lecznicza	- zapewnienie opieki dla 20 osób niepełnosprawnych, - zapewnienie całodobowej opieki dla 30 osób

7. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	- Zorganizowanie spotkania z doradcą zawodowym Powiatowego Urzędu Pracy. - Współpraca z PCPR i Zakładami Pracy Chronionej.	W miarę potrzeb 2009 - 2015	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- spotkanie	- objęcie doradztwem zawodowym 30 osób
---	---	--------------------------------	----------------------------------	-------------	--

DZIAŁANIA NA RZECZ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Cel szczegółowy	Kierunki działania	Termin realizacji	Odpowiedzialny za realizację	Produkt	Rezultat
1. Rozwijanie przedsiębiorczości i promocji gminy.	- Zorganizowanie szkoleń. - Stworzenie punktów informacyjno - konsultacyjnych. - Aktualizowanie strony internetowej gminy. - Organizowanie spotkań i festynów integracyjnych.	W miarę potrzeb 2009 - 2015	Samorząd gminny Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji	- szkolenia, kursy, - festyny integracyjne 2	- wzrost przedsiębiorczości - integracja i aktywizacja 600 osób
3. Stworzenie warunków do powstawania organizacji pozarządowych, stowarzyszeń.	- Nawiązanie kontaktu z organizacjami z sąsiednich gmin. - Przekazywanie dobrych praktyk. - Powołanie „Stowarzyszenia Kobiet”.	W miarę potrzeb 2009 - 2015	Samorząd gminny	- wizyta studyjna	- podniesienie wiedzy na temat tworzenia organizacji,
4. Kultuwanie tradycji i kultury regionu.	- Organizowanie spotkań integracyjnych międzypokoleniowych.	2009 - 2015	Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji	- spotkanie integracyjne	- integracja 50 osób
5. Zachęcanie i stwarzanie warunków do rozwoju aktywności sportowej.	- Zachęcanie do uprawianie sportu w każdym wieku. - Organizowanie zawodów sportowych w różnych dyscyplinach	2009 - 2015	Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji	- zawody sportowe	- wzrost aktywności sportowej
6. Podniesienie świadomości o konieczności dbania o	- Przekazywanie dobrych praktyk z innych rejonów kraju. - Edukacja w zakresie	2009 - 2015	Samorząd gminny	- wizyta studyjna	- podniesienie świadomości o konieczności dbania o środowisko u 35 osób,

środowisko.	ochrony środowiska i ekologii. - Likwidacja dzikich wysypisk śmieci. - Segregacja odpadów.				
7. Włączenie społeczności w proces konsultacji na rzecz podniesienia jakości życia.	- Organizowanie spotkań, konsultacji w celu wypowiedzenia się na temat niedostatków w infrastrukturze.	W miarę potrzeb 2009 - 2015	Samorząd gminny	- spotkanie konsultacyjne	- określenie niedostatku w infrastrukturze
8. Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywanie problemów alkoholowych.	- Organizowanie spotkań informacyjnych dla osób i rodzin dotkniętych problemem. - Wdrażanie stosowanych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży w szkołach. - Praca nad zmianą zachowań i postaw mieszkańców wobec osób nadużywających alkoholu. - Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia. - Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych . (załącznik nr 2 do GSRPS)	W miarę potrzeb 2009 - 2015	Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Dyrektorzy wszystkich szkół na terenie gminy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- doradztwo - pogadanki - praca socjalna	- objęcie doradztwem 15 osób - uczniowie gimnazjum - rodziny osób uzależnionych i ich sąsiedzi.

W realizację w/w zadań oprócz podmiotów odpowiedzialnych za realizację będą angażowane i włączane inne podmioty społeczne w tym organizacje pozarządowe i podmioty kościelne oraz podmioty prywatne. Realizacja jest długoterminowa, ponieważ niektóre z planowanych działań wymagają dużych nakładów finansowych i wdrożeni ich uzależnione będzie od pozyskanych środków finansowych.

Wskaźniki (produkt i rezultat) dla poszczególnych celów szczegółowych przyjęte zostały na lata 2008 – 2009 natomiast te, które wymagają większych nakładów finansowych (inwestycyjne) na lata 2010 – 2011.

3.3. Hierarchia celów rozwoju

WIZJA ROZWOJU GMINY

Gmina Wadowice Górne będzie bezpieczna, aktywna i zintegrowana społecznie, bogata, przyjazna dla mieszkańców i gości, dbająca o seniorów i osoby niepełnosprawne, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą, zapewniająca edukację na różnych szczeblach i wysokim poziomie, miejsca pracy i pełną opiekę zdrowotną z dobrymi warunkami do uprawiania sportu, rekreacji oraz kultywowania tradycji i kultury regionu.

CELE GŁÓWNE

1. Zwiększenie poziomu edukacji i integracji wśród młodzieży

2. Zacieśnienie więzi rodzinnych

3. Zbudowanie systemu oparcia społecznego dla osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych

4. Podniesienie poziomu życia i aktywności społecznej

CELE SZCZEGÓŁOWE

- 1.1. Umożliwienie dostępu do wysokiej jakości edukacji i kultury.
- 1.2. Obywatelskie uaktywnienie dzieci i młodzieży.
- 1.3. Nawiązanie współpracy międzynarodowej.
- 1.4. Rozwijanie zdolności i atrakcyjne zagospodarowanie wolnego czasu.
- 1.5. Podniesienie aktywności fizycznej wśród młodzieży i dzieci.

- 2.1. Zapobieganie problemom wychowawczym i niezaradności w rodzinie.
- 2.2. Podniesienie poziomu życia mieszkańców gminy i ograniczenie skutków bezrobocia i migracji.
- 2.3. Zwiększenie liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym i zagospodarowanie czasu wolnego rodziny.

- 3.1. Wzmacnianie i pogłębianie więzi międzypokoleniowej.
- 3.2. Propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.
- 3.3. Podniesienie świadomości o korzyściach płynących z profilaktyki zdrowotnej.
- 3.4. Podejmowanie działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem
- 3.5. Promocja środowiskowych form Samopomocy.

- 4.1. Rozwijanie przedsiębiorczości i promocji gminy.
- 4.2. Ułatwianie pozyskiwania środków zewnętrznych.
- 4.3. Stworzenie warunków do powstawania organizacji pozarządowych i stowarzyszeń.
- 4.4. Kultywowanie tradycji i kultury regionu.
- 4.5. Zachęcanie i stwarzanie warunków

1.6. Ułatwienie dostępu do wypoczynku dla dzieci i młodzieży. 1.7. Ułatwienie dostępu do nowych technologii i łatwego zdobywania informacji oraz dostępu do zbiorów bibliotecznych. 1.8. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci młodzieży niepełnosprawnej.	2.4. Podniesienie poczucia bezpieczeństwa 2.5. Ułatwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i opieki medycznej. 2.6. Ułatwienie dostępu do edukacji i informacji oraz podniesienie świadomości rolników. 2.7. Wspieranie rodzin, u których występują problemy niepełnosprawności w szczególności z dziećmi niepełnosprawnymi.	3.6. Ułatwienie dostępu do usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania. 3.7. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.	do rozwoju aktywności sportowej. 4.6. Podniesienie świadomości o konieczności dbania o środowisko 4.7. Włączenie społeczności w proces konsultacji na rzecz podniesienia jakości życia. 4.8. Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

4. ZARZADZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

Wdrażanie elementów Strategii jest procesem ciągłym. Obejmuje przyjęcie wszystkich założonych celów. Kolejny etap prac to weryfikacja istniejących problemów społecznych i dostosowanie do nich odpowiednich celów i działań. Równolegle zostanie wdrożony mechanizm pomiaru i oceny postępów we wdrażaniu Strategii. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma związek ze Strategią Rozwoju Gminy, gdzie cele operacyjne wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy są powiązane z realizacją celów w obecnej Strategii. Zakłada się ponadto możliwość dokonywania modyfikacji harmonogramu i oceny jego realizacji co roku przez Zespół powołany do opracowania aktualizacji Strategii Pomocy Społecznej. Jego efektywna realizacja będzie w dużej mierze zależna od terminów i wielkości środków własnych i z funduszy strukturalnych przyznanych przez Unię Europejską.

System zarządzania realizacją strategii

System Zarządzania realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych tworzą powiązane ze sobą podmioty zarządzające realizacją strategii:

- **Wójt Gminy** – odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz funkcjonowanie wszystkich zespołów wdrażających, monitorujących i aktualizujących strategię.
- **Rada Gminy** – pełni bieżący nadzór nad realizacją strategii, czuwa aby przy tworzeniu budżetu Gminy uwzględniany był roczny plan realizacji strategii, prowadzi akcję informacyjną i promocyjną, uchwała zmiany w strategii.
- **Zespół Zarządzający** - organ o charakterze operacyjnym, w jego skład wchodzi :
 - Koordynator Wdrażania Strategii,
 - czterech koordynatorów celów strategicznych.

Zadaniem Zespołu Zarządzającego jest koordynacja wdrażania poszczególnych celów oraz opracowanie wskaźników ich realizacji.

- **Forum Gminy ds. Społecznych** - nieformalna grupa społeczna składająca się z radnych, sołtysów, przedstawicieli organizacji, pracowników zakładów pracy, która na spotkaniach i warsztatach tworzyła strategię.

Odpowiedzialność za koordynację realizacji strategii

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r.(Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. Zm.) art. 110 pkt 4 podmiotem odpowiedzialnym za sferę działań zawartych w strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, stąd osobą odpowiedzialną za koordynację realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych jako Koordynator. Należy podkreślić, że wdrażanie odbywać się będzie przy aktywnym

udziale podmiotów samorządowych, ale przede wszystkim samej społeczności lokalnej, która najlepiej wie jakie są jej potrzeby i jak je należy zaspokoić.

Koordinator wdrażania strategii

- zapewnia, aby każdy z koordinatorów celów posiadał aktualną wersję strategii oraz roczny plan realizacji strategii,
- gromadzi dokumentację związaną ze strategią, zbiera informacje określające postępy w realizacji strategii,
- prowadzi monitoring realizacji strategii z wykorzystaniem systemu wskaźników wypracowanych z Zespołem dla poszczególnych zadań przypisanych do poszczególnych celów szczegółowych,
- współorganizuje spotkania z zespołem liderów, rad sołeckich oraz przedstawicieli podmiotów funkcjonujących na terenie gminy. Po każdym z zebrań opracowuje raport z realizacji strategii, który następnie szeroko upowszechnia, prowadzi akcję informacyjną i promocyjną,
- przygotowuje kompletne informacje dotyczące koordynowanego zakresu oraz gromadzi i na bieżąco dane gminy, niezbędne do aktualizacji GSRPS,
- opracowuje, bądź aktualizuje plany operacyjne/harmonogramy prac zespołów i realizacji działań,
- przedkłada plany operacyjne/harmonogramy do zatwierdzenia przez Wójta i Radę Gminy,
- opracowuje sprawozdania z realizacji zadań w obrębie właściwego celu operacyjnego,
- sprawuje opiekę nad tym, aby zapisy Strategii były uwzględniane w innych dokumentach strategicznych gminy. W przypadku aktualizacji pozostałych dokumentów strategicznych stosowne zmiany winny być uwzględniane również w niniejszej strategii.

Monitorowanie i ocena strategii

Istotnym instrumentem wdrażania niniejszej Strategii będzie monitoring polegający na systematycznej obserwacji ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wadowice Górne, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia. Zakłada się **raz do roku** spotkania zespołu roboczego w celu oceny przebiegu realizacji zadań i osiągnięcia celów.

Zdefiniowanie sposobu monitorowania i wdrażania strategii

Zespół monitorujący na spotkaniu dokonywał będzie oceny zadań realizowanych w roku poprzednim. Identyfikował problemy, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację zadań wyznaczonych oraz proponował niezbędne korekty i zmiany w zakresie tych zadań. Aktualizacja danych będzie miała miejsce w trzecim kwartale każdego roku, tak aby zmiany mogły zostać

uwzględnione przy konstruowaniu budżetu na rok kolejny oraz przygotowaniu wniosków o dotacje. Tym samym roczny cykl przeglądu i monitoringu Strategii zostanie zamknięty. Wprowadzone zmiany do Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będą miały formę aneksu, które będą uchwalane przez Radę Gminy.

4. 5. Etapy wdrażania strategii

Etap I	Rada Gminy w Wadowicach Górnych przyjmuje w formie uchwały: 1.Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych jako wyznacznik kierunków rozwoju społecznego Gminy Wadowice Górne na lata 2008 – 2015.
Etap II i III	Wójt Gminy powołuje Koordynatora ds. wdrażania GSRPS i Koordynatorów celów strategicznych oraz powołuje Zespół Zarządzający Strategią. 1. Na podstawie Strategii opracowuje się Plany Działania zawierający projekty i zadania realizacyjne na lata 2008 – 2009, 2010 – 2011, 2012 – 2013, 2014 – 2015 Plan Działania określa również wielkość i źródło nakładów na poszczególne projekty z określeniem harmonogramu ich realizacji. 2. Plany działania przyjmowane są Zarządzeniem Wójta Gminy
Etap IV	Następuje realizacja poszczególnych, ustalonych w Planie Wdrażania projektów i zadań realizacyjnych.
Etap V	Koordynator dokonuje bieżącej kontroli realizacji projektów i zadań realizacyjnych w zakresie: - dotrzymania terminów realizacji - stopnia osiągnięcia rezultatów - realizacja zgodna z planowanym budżetem
Etap VI	Na bazie przyjętych wskaźników monitorowania Koordynator Strategii przygotowuje corocznie raport o stanie realizacji Strategii wraz z oceną ogólnego rozwoju gminy na podstawie opracowań przygotowanych przez koordynatorów celów szczegółowych/realizatorów poszczególnych działań. Raport zawiera również wnioski dotyczące korekty docelowych wielkości wskaźników osiągnięcia celów strategicznych.
Etap VII	Opracowany raport podlega zaopiniowaniu przez Forum Gminy ds. Społecznych Proponuje się spotkania Forum ds. Społecznych raz w roku. Forum dokonuje przeglądu celów strategicznych zgłaszając ewentualne korekty tych celów oraz proponuje ewentualne zmiany w Planie Działania/Harmonogramie.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowana przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Gminy przy udziale aktywu lokalnego. Jest dokumentem wskazującym na problemy, z którymi boryka się gmina i sposoby na ich rozwiązanie. Wymaga zaangażowania w jej realizację nie tylko pracowników, aktywu gminy ale wszystkich mieszkańców poszczególnych sołectw.

5. PROPONOWANE PROJEKTY (streszczenie)

W ramach prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych zaproponowano następujące projekty, które w istotny sposób mogą się przyczynić do rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Oprócz niżej zaprezentowanych realizowane będą w ramach PIS inne projekty, między innymi - zajęcia pozalekcyjne, kurs prowadzenia gospodarstwa domowego, wyjazd drużyny piłki ręcznej na Międzynarodowy Turniej Piłki Ręcznej w Presowie, wyjazd integracyjny na Litwę „Śladami Historii”, rozgrywki, konkursy i przeglądy w ramach „Turnieju Wsi”.

PROJEKT Nr 1

Nazwa projektu: **Gminna Świetlica Środowiskowa.**

Miejsce realizacji projektu: **Budynek Szkoły Podstawowej w Wadowicach Dolnych.**

Wnioskodawca projektu: **Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

Cel strategiczny projektu: **Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych.**

Cel szczegółowy: **Pomoc dzieciom i młodzieży w nauce, zapewnienie opieki i rozrywki po lekcjach oraz posilek.**

Realizatorzy: **Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych i Szkoły z terenu gminy.**

Czas realizacji projektu: **2010r.**

PROJEKT Nr 2

Nazwa projektu: **Usługi opiekuńcze w ramach wolontariatu.**

Miejsce realizacji projektu: **Teren Gminy Wadowice Górne, w zależności od potrzeb.**

Wnioskodawca projektu: **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych.**

Cele strategiczne projektu: - **Tworzenie siatki więzów międzyludzkich,**
- **Włączenie zwykłych ludzi do niesienia pomocy innym,**

Cel szczegółowy: **Zapewnienie nieodpłatnych usług opiekuńczych osobom starszym, samotnym i niepełnosprawnym.**

Realizatorzy: **Urząd Gminy, wolontariusze.**

Środki niezbędne do uruchomienia projektu: **Osoby chętne do współpracy.**

Czas realizacji projektu: **Czas działania nieokreślony.**

PROJEKT Nr 3

Nazwa projektu: **Tworzenie przedszkoli na bazie oddziałów przedszkolnych.**

Miejsce realizacji projektu: **Teren Gminy Wadowice Górne, w zależności od potrzeb.**

Wnioskodawca projektu: **Radni Gminy Wadowice Górne.**

Cele strategiczne projektu: - **Zapewnienie opieki dla dzieci od 3-go roku życia.**

Cel szczegółowy: **Zapewnienie fachowej opieki dla dzieci przyczyni się do wspierania ich rozwoju a rodzicom umożliwi podjęcie pracy zawodowej ,**

Realizatorzy: **Urząd Gminy.**

Środki niezbędne do uruchomienia projektu: **Środki własne i UE .**

Czas realizacji projektu: **Czas działania nieokreślony.**

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1

ZARZĄDZENIE Nr 118/08
Wójta Gminy Wadowice Górne
z dnia 19 marca 2008r.

w sprawie: **powołania zespołu ds. aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych**

Działając w oparciu o Porozumienie o współpracy przy realizacji Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich w latach 2006-2009 zawartego między Województwem Podkarpackim a Gminą Wadowice Górne dnia 6 lutego 2008r. - Wójt Gminy Wadowice Górne powołuje zespół ds. aktualizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 – 2013 w składzie:

1. Teresa Kurgan - kierownik GOPS - koordynator
2. Elżbieta Heller - inspektor ds. Rady Gminy
3. Maria Lonczak - inspektor UG (GKds.PiRPA)
4. Witold Sito - podinspektor UG
5. Barbara Krawiec - pielęgniarka środowiskowa
6. Jan Święch - dyrektor gimnazjum
7. Sławomir Pietras - OSP Wadowice Górne

Wójt Gminy
Stefan Rysak

